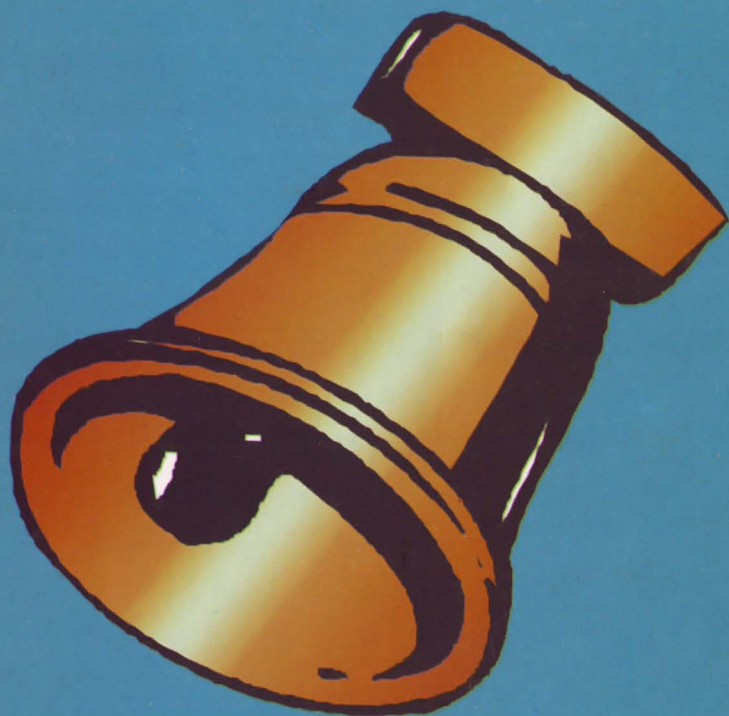

Роман Юзва

Віче правди

Роман Юзва

Віче правди

Івано-Франківськ
„Нова Зоря“
2002

Ю - 20 Юзва Роман. Віче правди.

Збірка віршів. — Івано-Франківськ: Нова Зоря,
2002 — 112 с.

До нової збірки Романа Юзви увійшли твори громадянської лірики, написані в різні роки. У цих творах поет з радістю говорить про ті відраді зміни в житті України, які прийшли після розпаду радянської імперії і здобуття незалежності, з болем і гнівом таврує ті сили, які всіляко намагаються знищити незалежність нашої держави і затягти її в нове імперське ярмо. Книга адресована, в першу чергу, нашій молоді, яка не зазнала „благ“ недалекого імперського минулого, і тим людям, які, всупереч фактам, вбачають в тому минулому лише позитивне. Твори, що увійшли до збірки, звучать пристрасно, переконливо, вони позначені простотою і правдивістю.

ББК 84 (4УКР) 6—5

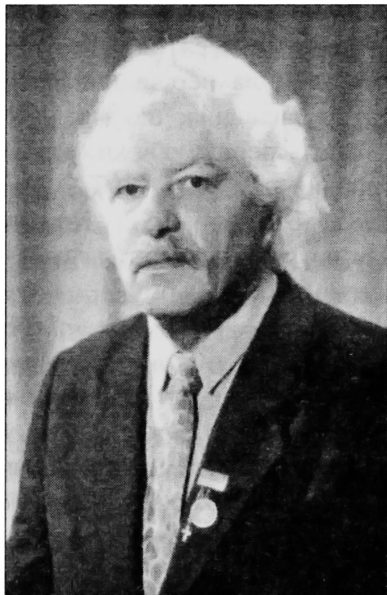
© Юзва Р., 2002

© „Нова Зоря“, українське видання, 2002

„Із-під копит летять урозтіч роки...“

Роман Юзва: температура творчого болю і неспокою

В одному із своїх листів Іван Тургенєв писав: „Найважчий свій гандж людина почуває тоді, коли їй минуло 55 років“. Що вдієш!.. Плину часу не зупиниш. Як казав один відомий поет: „Він пливе і пливе, а зозуля наковує літа“. Але хіба для поета вони є визначальні?! Хіба температура його творчого неспокою вимірюється роками? *„Хоч сміхом, хоч плачем. Стели уста. Не буде на землі моїй повік, Поезії зі скидкою на статъ, Поезії зі скидкою на вік“*. Влучно сказано, правда? Поезія має бути поезією. І не має значення, якого віку її творець — молодого, старого... Значення має, яка міра його переживання. З якою емоційною силою він реагує на життя...

Роман Юзва

Роман Юзва в поезію прийшов уже немолодим. Коли видав свою першу збірку „Береза під вікном“ (1972), йому виповнилося тридцять вісім років. І на тридцять вісім сторіночок вийшла ця збілочка: тоді такі поетичні книжечки називали „метеликами“. Не знаю, чи видавці спеціально „підігнали“ кількість сторінок першої збірки поета до прожитих ним літ, чи це вийшло випадково, та як би там не було, гадаю собі, що цей збіг не міг не стати для молодого автора своєрідним закликком підтримати самого себе у своєму творчому ділі і надалі, хоч, знаю, великих надій на нього не покладав і, загалом, не думав, що воно стане його долею. Що, напевне, найбільше й допомогло повірити у себе на обраному шляху. Пам'ятаєте, як висловився з цього приводу Павло Загребельний? — „Головне не думати наперед

стати письменником. У справжнього письменника це приходиться само по собі“.

У Романа Юзви цей шлях розпочався ще зі шкільної партії. Там йшли роки, а із збіркою він не поспішав. Хоча в „загачнику“ лежали не десятки, а сотні написаних віршів. І ось, нарешті, у світ вийшла перша книжечка... Хай навіть малесенька, але нею автор засвідчив, що має що сказати людям і вміє це зробити.

Після першої збірки були, зрозуміло, друга, третя, четверта... („З глибини землі“ — 1977, „Вищийте Веселку“ — 1981, „Надія“ — 1985, „Біль“ — 1992, „Поклик землі“ — 1994), якими поет прокладав до себе і до читача свою дорогу, співзвучну лише його сприйняттю себе в ньому.

*За себе тільки я несу одвіт,
Я не кивну на долю чи на Бога,
Бо ж не дарма веде мене у світ
Лишень моя, а не чиясь дорога...*

Але тут мусимо обмовитись: привела у світ вона поета в той час, коли Прикарпаття славилось такими письменниками, як Микола Карпенко, Ольга Стрілець, а з молодшого покоління сміливо заявили про себе Тарас Мельничук, Микола Яновський, Ярослав Дорошенко, Мирослав Аронець... Попри тоталітарний прес, літературне життя краю тоді перебувало на злеті, а твори наших земляків щораз помітніше завойовували всеукраїнського читача. Дуже швидко „своїм“ серед прикарпатських літераторів став і Роман Юзва — тоді гірничий інженер-шахтобудівник. За плечима у нього були вуз, праця на Солотвинських солеварних копальнях, в копальнях тодішнього Калуського хіміко-металургійного комбінату, в Івано-Франківському проектно-конструкторському технологічному інституті. На журналістську роботу поет перейде пізніше. Дуже швидко для Романа Юзви стало своїм, рідним і наше Прикарпаття, якому митець присвятив чимало кращих віршів.

Безумовно, не все, що виходило з-під його пера, світилося художньою довершеністю. Не все одержувало позитивну оцінку критики. Але попри ті чи інші художні огріхи, вона ніколи не забувала звернути увагу читача на невідому чисту щирість поетичного слова Р. Юзви — слова вистраданого, виболеного, вино-

шеного, позаяк художня ширість народжується лише в муках творчості слова („Як і колись, Над словом б'юсь і мучусь“), через глибоке усвідомлення справжньої ваги якого поет знаходив ключ до утвердження власного „я“ в контексті довколишнього життя — такого, яким воно було насправді, без жодних прикрас і фальшу.

Слова! Слова! Магічна ваша влада.

Та лиш тоді ви в шані і ціні,

Коли за вами йде велика правда,

Коли за вами — ні знаку брехні...

Жагуче прагнення ліричного героя поета до справжнього — розуміння пошуку і утвердження ідеї вірності кращому в собі — бере початок із біографії його давнього-прадавнього хліборобського роду, засвоєної науки мудрості і доброти рідної матері, науки життєвих університетів, у довгих лабіринтах яких авторові довелося пережити не лише почуття радості й утіхи, а й печалі та гіркоти. „Я зазнав гіркоти, і снігів, і сльоти, і блаженного щастя під зорями“, — каже поет, оглядаючись на пройдений шлях. Явище в житті кожної людини закономірне. Але лабіринти отих життєвих університетів для митця виявилися особливо крутими. Судіть самі: у три роки він залишається напівсиротою, до того ж — на все життя із страшним клеймом „сын врага народа“. І „врагом“ тим виявився не хто-небудь, а простий селянин-хлібороб із невеличкого села Гречани Старосинявського району на Хмельниччині, який чорно трудився на колгоспному лані, аби прогодувати багатодітну сім'ю. Що значило бути сином чи дочкою „врага народа“ в Східній Україні — сьогодні знаємо добре. До речі, значило це те саме, що й для нас, корінних галичан, представників молодшого покоління, чиї батьки або діди брали участь у національно-визвольному русі. Тоді весь такий рід навічно заносився у чорні списки, як рід „бандеровский“ і абсолютно всі його вихідці з покоління, де б вони не проживали, чим би не займалися — перебували під недремним оком органів НКВС, МДБ, КДБ.

Говорячи про непідробну, чисту ширість поетичного слова Романа Юзви, треба відзначити, що у час творчого становлення поета, та й у подальші роки, залишитися самим собою було не так легко.

Бо ж, прецінь, за слово правди, за щонайменший прояв незгоди із політикою комуністичного режиму можна було заплатити не тільки довгими роками кадебістських концтаборів, а й життям. Закономірно, що написану поему „Біль пам'яті“, присвячену трагічній долі батька, в якій автор затаврував антилюдську кривавосатанинську суть тоталітарної системи, опублікувати не міг ніде. І тільки в наші дні поема появилась в останній книжці поета „Біль“ разом з іншими творами, котрі засуджують тиранію, фарисейство й облуду і співають гімн незборному поривові людини до волі й правди.

А до того, про те, що боліло, що пекло сумлінням, доводилося висловлюватись уміло прихованим підтекстом, „езопівською“ мовою. Лише читач хай не подумає, що маю намір робити з Романа Юзви послідовного противника тоталітарно-кадебістської тиранії. Зовсім ні. Йому теж доводилось, як і багатьом іншим українським поетам і письменникам, що перебували у „внутрішній“ опозиції, творити своєрідні „паровози-словоспіви“ на честь „вождя світового пролетаріату і всього людства“, багатьох менших вождиків, на честь „спрямовуючої і скеровуючої“. Бо інакше поетові дороги до читача не давали. Але до читача приходили й поезії чесні, мужні, наповнені особливою образною виразністю і позначені ліричною пісенністю стилю та ритму, які стимулювали любов до рідної України, її гордого і мужнього народу, мови та історії.

Якщо вже зайшла мова про ті умови, в яких доводилося працювати вчора, позавчора нашим митцям, то коли вдумливо й самокритично прополоти, загалом, увесь поетичний лан, скажімо, за останніх чверть століття, переконаємося, що українська література ніколи не падала ницьма перед варварським дикунством чужинців-номадів, хоча і своїх яничарів вистачало, не губила мужності та почуття національної гідності і громадянської відповідальності. В цьому плані виокремлюється творчість Тараса Мельничука, який за мужнє слово правди заплатив довгими роками концтаборів, Миколи Яновського, Богдана Радиша, Неоніли Стефурак...

У свій час Сократ говорив, що найм'якшою подушкою є чиста совість. У Романа Юзви немає багатотомних видань. А в

наших умовах — про них загалом годі думати. Ніколи не ощаслилювали його високими нагородами. Ніколи не був він лауреатом престижних літературних премій. Що, достеменно знаю, не дуже його хвилювало і хвилює. Не печеться поет, щоб бути завжди у центрі уваги. Він чесно служить поетичному слову, яке обрав собі за вірного супутника, і це вважає для себе найвищим щастям.

Щастям бути в русі, жити неспокоєм, творчим пошуком, наперекір плину часу.

*Із-під копит летять урозтіч роки,
Мов полохливі зайці у жита.
А я коню ще й шпорами — під боки! —
Хай птахом попід хмарами літа...*

(Дмитро Юсип. Ця Богом послана Голгофа)

Двадцятий вік

Прощай навік, страшний двадцятий віче,
скупався в крові ти ще з пелюшок.
Ходив до тебе я на правди віче
й радію, що ти врешті відійшов.
Відзвітував ти за криваві війни,
за катування, голод, глум, ганьбу.
Підсилений стократ, свій голос гнівний
я піднімаю за нову добу.
За ту добу, в якій права людини
здійсняться у ділах — не на словах,
де стане світ гуманним і єдиним,
ідеї дикі перемеле в прах.
Коли в багні утопим різні „ізми“
і дружною сім'єю заживем,
забудемо суспільні катаклізми,
відкинем протиборство двох систем.
Марксистської чуми потворна схема
вже стільки бід народам принесла.
У нас же є лишень одна система:
ми — людство, що повстало проти зла.
Не треба нам гулагів, Бухенвальдів,
Чорнобилів нових і Хіросім.
Ми хочемо служити високій Правді,
і стане місця на землі усім.
Тож, сурми, грайте! Кличте ранок Волі,
Хай ера Братства розпочне свій лік.
Щоб ми свої пекельні муки й болі
не понесли у двадцять перший вік.

Веди нас, Боже

Скажіть мені по правді, любі друзі,
що ми несемо у прийдешній вік?
Що вабить нас на дальнім виднокрузі,
і що нам Бог в майбутнім передрік?

Вік двадцять перший вже дає нам руку,
двадцятий вік відходить назавжди.
Ми йдем у світлу радість, а не в муку,
і Ти нас, Боже праведний, веди.

Несем серця, надією зігріті,
мов птах весну на сонячнім крилі.
Ми хочем правди і братерства в світі
і вірим в щастя рідної землі.

Несем любов у кожнім серці чулім,
її, як дар Господній, збережим.
А зле й лихе залишим у минулім
і освятім добром новий свій дім.

Мовчання

*„Чем продолжительней молчанье,
тем удивительнее речь...“*

(Н. Ушаков)

Мовчу, коли думки, мов хмари —
важкі, сумбурні, грозові.
То світлі лиця, то почвари
товпляться в бідній голові.
І дуже важко розпізнати,
де є початок, а де край...
Кружляє світ цей біснуватий,
як вороння крикливий грай.
Мовчу. Відсіюю полову
знецінених порожніх слів.
Неначе відібрало мову,
неначе дух мій спопелів.
Та й що казать? Сьогодні люди
стомились від гучних казань.
З очей упала жерсть полуди,
брехні відкрилась чорна хлань.
В липучій хлані аж по горло
ми бабралися стільки літ,
а зверху нам солодкий голос
твердив, що це весняний цвіт.
Вдихали випари тванюки,
а нас дурили, що бальзам.
Коріння трав болотних руки
надійно зв'язувало нам.
Хтось не мовчав, кричав:
„Не вірю!“ —
Та й захлинався і тонує.
А хтось міняв співучу ліру

на балалаєчну струну.
Лунали гучно треньки-бреньки,
ходила ницість в орденах,
а Правду-матінку — в обценьки,
щоб і не писнула вона.
Та все мина. Вітри весняні
вже гладять кучері трави,
і в повені суцільній хлані
з'явились Правди острови.
Та стільки ще нам праці треба,
ще стільки добрих справ звершить,
щоб змити бруд липкий із себе,
щоб те болото осушить!

Гвинтики

Куди не глянь — потрібен скрізь метал,
прогрес технічний виріс на металі.
На нас громи і блискавки метав
сталевою рукою „батько“ Сталін.
Ми — гвинтики і цвяшки. Та рука,
не відаючи сумніву ні страху,
вганяла нас ударом молотка
чи викруткою вкручувала в плаху.
Хто б ти не був: чи маршал, чи коваль,
чи хлібороб, чи академік славний,
всі відчували, як жорстока сталь
вливалась у твердий кулак державний.
У гвинтиків нема окремих доль,
в них не питають, де і ким їм бути.
У гвинтика для всіх відома роль:
крутись туди, куди тобою крутять.
Закручували міцно. Багатьом
майстри заплічні скручували в'язи.
Та гвинтики задурені гуртом
кричали: „Хай живе!“ — з ентузіазмом.
Ї вірили, що так воно і „тра“,
бо „майстер“ знає, як і що крутити.
Де проклинати б треба, там „ура“
горланили і биті, і небиті.
А хто не вірив, того нищий страх
під ребра бив, підштовхував у спину.
Ї людяність, і гідність — все у прах,
не знала підлість ані меж, ні впину.
Та ось прийшов кінець людській ганьбі,
доволі людям гвинтиками бути!
Ми хочем бути рівними собі,

а не давати з себе дуги гнути.
Минуле відплива поволі в даль,
та ще болять і нині в серці рана.
Зненавидів я навіть слово „сталь“,
бо в ній звучить страшне ім'я тирана.

Голодрандія

„Пролетарі усіх країн, єднайтесь!“ —
Яка у цьому гаслі сила й міць!
Збігайтеся, бродяги й голодранці,
з усіх усюд, з усіх можливих місць!
Єднайтесь, збирайтеся до купи,
Велику Голодрандію творіть.
Напівголодні, босі, голопупі
шлях в небувале царство простеліть.
Впроваджуйте в життя ідеї Маркса
і станете щасливими людьми,
не їстимете м'яса ані масла —
повірте нам, бо так живемо ми.
Трудитись в Голодрандії не треба,
покваптесь лиш в те царство увійти,
і падатиме манна вам із неба
прямісінько в роззявлені роти.
Нехай працюють „жертви капіталу“,
хай наживають грубі бариші,
зате ви всі зберетесь до загалу,
всі рівні, як один, товариші.
Зате вам не потрібні будуть гроші,
бо що на них в тім царстві продадуть?
І хоч обсядуть злидні вас і воші,
та ви обрали найвірнішу путь.
Чекає рай земний вас, голодранці,
лиш, правда, невідомо, де він є.
Це ж, може, скаже добрий хтось уранці:
„Хапай, бо все, що бачиш, це твоє“.
Хоч є тут заковика невеличка:
де той добродій, що це все нам дасть?
І замість золотої зливи — мжичка,

і за напастю йде нова напасть.
Та, браття голодранці, не сумуйте
і свято вірте в казку всіх віків.
Упевнено і радісно крокуйте
в комуністичний рай для жебраків.

Наш прапор

Взяли ми з неба гожої блакиті
і золота від сонця та ланів.
І прапор наймирніший в цілім світі
над нашою землею заяснів.
За нього ми були і биті, й гнані,
за нього нас везли на Колиму,
топтали в бруд його сатрапи п'яні,
союз перетворивши на тюрму.
Косив нас голод під червоним стягом,
душили злидні, гнув додолу гніт.
Тюремників розгнуздана ватага
накликала на край наш сотні бід.
І гнала нас у комунізм багнетом,
собі на допомогу взявши страх.
Вмирили хлібодари і поети
в застінках, у жахливих таборах.
А ми ще мали сумнів, чи є пекло,
чи це лиш казка для малих дітей.
І сонце волі зблідло і померкло
від наших мук, від горя і смертей.
Глумилися, роти нам зашивали.
Та пропадає царство сатани.
І як глибоко правду не ховали,
вона зійшла, як сонце, з глибини.
З'єднала небо з полем золотистим,
шлях показала у нове життя,
дала снагу серцям і душам чистим,
благословила наш священний стяг.
Злітай до сонця волі гордим птахом
стражденну землю нашу осіняй,
у майбуття веди нас вірним шляхом
і барв блакитно-жовтих не міняй.

Московський час

Час московський, московські закони
і московські слова і думки.
Все надійно, залізобетонно,
не на роки — на довгі віки.
По-московськи оремо і сієм,
по-московськи живемо і мрем.
Вже по-своєму дихать не смієм
і своїх же цькуєм і жерем.
Все ми творим своїми руками,
щедро блага дає нам земля.
І з торбами йдемо жебраками
за своїм же добром до Кремля.
„Старший брат“ на добро наше ласий,
він у нашій коморі не гість.
Як господар, наш хліб і ковбаси
забирає задурно і їсть.
І хоч скільки давай — мало й мало,
все в утробі бездонній зника.
Наче цукор і мед йому стала
наша праця гірка та тяжка.
Та для нього замало і цього:
він і дух наш пожерти хотів.
Щоб себе ми забули і Бога,
насилав на нас лютих катів.
Це ж москвою посіяні чвари
розповсюдились в нашім краю,
і зросли, як бур'ян, яничари,
що зневажили мову свою.
І забули, чиї вони діти,
рідне стало для них, як чуже.
По-московськи вже сонце їм світить,
їх Москва під свій гребінь стриже.

Від Москви маєм трійло хімічне
і Чорнобиля чорний вінець.
Та невже це триватиме вічно,
та невже не ввірветься терпець?
Сумно дивиться Спас із ікони
і втішає одурених нас,
що не вічні московські закони
і не вічний московський цей час.

1978-1986 pp.

Мамин шлях

Чи жив я у печалі, чи в тривозі,
чи у блаженстві й щасті, чи в біді,
в уяві бачив матір на порозі,
думками плив у роки молоді.
На маминім шляху — то терни, а то ями,
і доля гнула, як вітри лозу.
Я ж зовсім юним в світ пішов од мами,
поніс в душі її святу сльозу.

І я все думав: що то значить доля
у жінки з українського села —
сушила, як билину серед поля,
то сонцем, то морозами пекла.
В колгоспі — з перших днів. Лопата й сапа,
серп і коса — вся „техніка“ тих літ.
І терпли руки, і на стерні капав
разом з слізьми рясний солоний піт.

Зусюд біда нестримна і жорстока:
десь чоловік загинув без вини.
Яка печаль! Без батьківського ока
все вище вгору тягнуться сини.
Що їх чекає, що то з ними буде,
куди ж то їх дороги поведуть?
Чи доля їм дозволить вийти в люди,
чи люди вийти в люди не дадуть?

Росли. І вирости. І поженились.
Зазнали теж гризоти і біди,
і чорні їх чуби вже посріблились,
і вже й вони не хлопці, а діди.
Повиростали вже твої онуки,
і правнуки з'явилися на світ.
Твої ж невтомні витруджені руки
не спочивають і на схилі літ.

Добра за працю мала повні жмені,
багато, як буває лиш вві сні:
вміщалося заледве в дві кишені
зароблене за рік на трудовні.
Іронія лиха гіркої долі:
в колгоспі працювала тридцять літ,
все винесла — і рабський труд, і болі,
а пенсії дали лише на хліб.

Ти нишком уповала лиш на Бога,
до Нього йшла і наяву, і в снах,
бо на землі зазнала стільки злого,
що бачила добро лиш в небесах.
Несла у світ правдиве Боже Слово,
бо стільки розвелось навкруг пітьми,
бо стільки розплодилося гнилого,
брудного і бридкого між людьми!

Несла те Слово кришталеве чисте,
бо в ньому правда й вічна таїна.
Не вірив я у Бога із дитинства,
та знаю: в цьому не твоя вина.
Тоді, коли трощили й били храми,
ікони викидали на сміття,
коли нову мораль творили хами,
коли людське знецінилось життя;

коли за віру гризли, як собаки,
і гнали у Сибір, на Соловки
безбожного тирана посіпаки,
пройдисвітів і блазнів байстрюки, —
тоді ти не відкрила Бога дітям,
боялась, щоб режим не скривдив їх,
щоб не були вони і гнані, й биті, —
і я не ставлю це тобі за гріх.

Що ж, знов світає. Оживають люди,
до Бога повертають душі знов.
Я знаю: як надія й віра будуть,
то неодмінно буде і любов.
До ближнього любов — не лиш до себе,
не лиш до благ житейських нетривких.
Духовним зором поринаю в небо,
молю за матір Бога і святих.

*1990 р.
Нижньевартовськ, Сибір*

Вознесіння

Дружині Олі

У світлий день Святого Вознесіння,
коли скупалась у теплі земля,
знайшов я і прозріння, і спасіння,
і віру ту, що душу окриля.
Для мене Бог — це розум і сумління —
безмірно щедрий і безцінний дар.
І волею найвищого Творіння
людина у живому світі цар.
Та от біда: у добру Божу справу
поправку вніс недремний сатана,
людину спрямував на путь лукаву,
і в цім не Божа, а людська вина.
Адже сама вирішує людина:
чи сатані, чи Богові служить.
Усім нам во ім'я Отця і Сина,
й Святого Духа треба в світі жить.
Коли ж людина Богу і мамоні
поклони доземні б'є повсякчас,
то як же може в Божому законі
її тримати наш всеблагий Спас?
Чимало бід накоїв дух лукавий,
привів синів людських на прірви край.
І ось тепер відкрий нам, Боже правий,
де справжнє пекло, а де справжній рай.
Рай — милосердю і добру служіння,
служіння злу — це пекло вогняне.
Молімося! І Боже Провидіння
обереже навік життя земне.

Шевченкова ніч

„Не спалося, а ніч — як море...”

Т.Г. Шевченко

Поет не спав. Безсонна ніч — як море
без маяків, без дна, без берегів.
І ятрився, неначе криця в горні,
в душі болючій неосяжний гнів.

Слова в уяві вихорились роєм,
просилися уперто на папір.
І йшли у люди непоборним строєм,
у вись летіли до найдальших зір.

Він ці слова поставить на сторожі
біля рабів покірних і німих,
щоб їх піднять на сили зловорожі,
щоби зробити зрячими сліпих.

І вже в очах його — не Катерина
знеславлена, зневажена, сумна, —
обшарпана і боса Україна
іде і вбогі села обмина.

Навкруг сади у буйному цвітінні,
широкополі вруняться лани,
та кусень хліба вбогій Україні
шкодують пересичені пани.

„Куди ж ти йдеш, куди бредеш, небого,
навіщо плодиш сиріт-жебраків?
Тож розігни хребет свій, ради Бога,
звільнися від неситих павуків!”

Так він волав. І Україна чула,
і оживав у ній козацький дух...
Невже і справді чорна ніч минула,
й народ не тягне більше рабський плуг?

Поет зорить на нас недремним оком,
на день новий благословляє нас.
Борцем за правду, Вольності Пророком
по Україні з нами йде Тарас.

1990 р.

Моя „Ленініана“

1. Поховайте Леніна

Перенесіть прах Леніна в могилу,
бо так хоронять здавна всіх людей.
Чи мумія якусь ще має силу,
чи нам не досить лиш самих ідей?
А мавзолей — це балаган дешевий,
в якому труп роль грає головну.
І дехто йде вклонитися вождеві,
а більшість, щоб заглянути в труну.
Цей балаган створили фарисеї,
що гризлися за владу, як вовки,
туман брехні пускали над землею,
за ним ховали хижі кливаки.
З усіх них Сосо був найбільш підступний,
він взяв їх в зашморг і загнав у гріб.
Поклав собі в підніжжя гори трупів
і владу всю в криваві руки згріб.
А мумія німа у мавзолеї —
його ділам кривавим прикриття.
Чи ленінські, чи то свої ідеї
він втілював жорстоко у життя.
Та й ленінські ідеї... Де в них правда?
Хто нині їхню справжню суть збагне,
побачить чітко, що радянська влада
від перших днів спиралась на багнет.
Дурисвітів, базік нікчемна горстка
із Леніним „великим“ на чолі,
якому приписали роль пророка,
погром вчинила на своїй землі.
„Натхненник правди, геній, вождь, месія“, —
чи так його нам називати слід?

Це ж ним була розтерзана Росія,
мільйони він відправив на той світ.
Не хтось, а він в струмках і ріках крові
свободу України утопив
і на степи широкі, на діброви
московським черевиком наступив.
А Сталін підхопив лиш стяг кривавий,
дав цим ідеям широту й розгін.
Всі, хто стояв біля керма держави,
були такі ж катюги, як і він.
На гаслах кумачевих: „Ленін-Сталін“ —
і справді нерозлийвода, брати.
І юрби одурманені, як стадо,
втішалися з своєї глупоти.
А Ленін... Труп в труні відкритій,
і вічний біль застиг в скляних очах.
Коли у землю тіло не зарите,
душа в тривозі бродить по ночах.
Прислухайтесь вночі, як стогне вітер
в ялинах, що ростуть біля Кремля:
то Леніна душа приходить з того світу
й рида, що тіло не прийме земля.
Тож поховайте Леніна в могилі,
закрийте той дешевий балаган,
бо корчиться душа вождя в безсиллі
від мук людських і від пекельних ран.

2. Приречений ідол

Він ще стоїть і дивиться суворо,
а перед ним лежить земля чужа.
Не виявля тут люд йому покори
і партію його не поважа.
Стоїть нащадок гідний Чингіс-хана,
вождь кровожерних більшовицьких орд.
Взяв у полон Україну безталанну,
накинув зашморг на її народ.
Всю землю він мав намір підкорити,
всіх силою загнати в комунізм,
щоб їли ми зі спільного корита
і, як воли, тягли союзний віз.
Союз — похмура світова держава,
криваве й криве лєнінське дитя.
Його велика лиховісна слава
покликана із пекла до життя.
І тріснули кайдани та мотуззя,
які він в жовтні міцно зав'язав.
Народам стало тісно в цім союзі,
вони до волі прагнуть і до прав.
З колін повстали гноблені народи,
хитається бетонний п'єдестал,
з-під нього вибуха вогонь свободи,
з-під нього незалежність пророста.
Він ще стоїть на тверді із бетону
до комунізму й далі кличе нас.
Та і його, як він царя із трону,
немов сміття, змете в безодню час.
І не знайде ніхто в прийдешнім сліду
з його держави і його ідей...
Засумував комуністичний ідол,
що не зажив поваги у людей.

3. Прощання

Надійно і міцно сталеві канати
навколо гігантського тіла сплелись.
Ну як же при цьому було не ридати
усім, хто на ідола цього моливсь?
Було їх на площі не так вже й багато:
між тисяч і тисяч півсотні чи сто.
Гойднувся, піднесений краном їх „тато“,
назад вже його не поставить ніхто.
А як не хотілось йому залишати
міцне і високе своє опертя!
Звідсіль йому зручно було споглядати,
як плани його входять в наше життя.
Він тішився тим, що червоні знамена
тріпочуть на вітрі внизу і вгорі,
що з квітами йдуть, як на місце свяченне,
до нього „щасливим“ гуртом трударі.
І віри не йняв, що знамена і квіти —
фальшива вистава, безсовісний блуд.
Немов під конвоєм, до нього йшли діти
і ним же тотально затюканий люд.
А більшість йому посилала прокляття,
бо знала „безсмертному“ вченню ціну.
Сьогодні, як море, кипить Прикарпаття,
і вся Україна повстала зі сну.
Молитися ідолам рабства доволі!
Тріщать і хитаються стіни тюрми.
До сонця й блакиті, до правди, до волі
тісними рядами ступаємо ми.
Прощай же. „Служил ты не долго, но честно...“ —
Усім нам відомі ця „служба“, ця „честь“.
Минула епоха фальшивих процесій,
хоч був ленінізм, але вийшов увесь.

Ми знаєм, як дбав цей кумир комуністів
про „благо любимой и милой земли“,
тому ми серцями і душами чисті,
його без жалю „на кладбище снесли“.
Так в пісні партійній співалось. Насправді
для ідолів цвинтар єдиний — смітник.
По вулиці Леніна — це вже востаннє,
повільно він плив у минуле навік...
Історія... Грізна, жорстока, кривава.
За вбивство цілої родини царя,
за глум над народом посмертна розправа
прийшла до розбійників проводиря.
Ну що ж, відпливай в небуття без оглядки,
не стане тебе і безбожних ідей.
Про тебе добром не згадають нащадки,
бо ти був не вчитель — мучитель людей.

Боввани щезнуть

„Боввани щезнуть дощенту“
(Біблія, книга Ісаї, 3:18)

Коли повертаюсь у рідне село,
то тільки-но Збруч переїду,
у кожному селі зустріча мене ідол,
тут все залишилося, як і було.

Цей ідол бетонний, цей лисий бовван
повсюдно стирчить на майданах.
О як він любив Україну в кайданах,
як міг, обовванював наших краян.

Немало вдалося йому досягти,
бо був же він майстер облуди.
І вірили в нього засліплені люди,
ще й нині не збулись вони сліпоті.

І кажуть, що людям не шкодить нічим
німий цей бовван голомозий.
Та він багатьом ще затьмарює розум,
лукавство і зрада подружені з ним.

Щоб думали люди: якщо він стоїть,
то вернеться влада совітів,
що в рабстві московському й далі нам скніти,
як це вже було кілька довгих століть.

Бовванів ще повно на нашій землі
із бронзи, граніту й цементу.
Та щезнути мусять боввани дощенту,
вже годі нам жити в брехні та імлі.

Внуки — наша надія

„Увесь твій народ — то лише справедливі;
вони повіки володітимуть землею, вони — пагін
моєї посадки, діло моїх рук, мені на славу“
(Біблія, Книга Ісаї, 60:21)

Нема ще в нас ні правди, ані волі,
не пробудився ще народ зі сну.
І ще на нашім урожайнім полі
пшениці мало, більше бур'яну.

І виполоти хочем, та не можем,
бо сатана все щедро підсіва,
бо ще не всі приймають Слово Боже,
а слухають диявольські слова.

Надія наша на дітей та внуків,
що їм Господь вдихне в серця любов,
що з Божої найвищої науки
вони візьмуть натхнення для обнов.

І піднесуть імення України
на небувалу досі висоту
і принесуть в життя відрадні зміни,
і з вірою поклоняться Христу.

Земля всміхнеться молодю, весняно,
з усього світу скличе солов'їв.
Сади розквітнуть рясно і духмяно,
зійдуться друзі із усіх країв.

І принесуть свої вітання щирі,
всім побажають щастя і добра.
Нащадки наші будуть жити в мирі,
нестиме радість їм нова доба.

Вознесись, Україно!

Немов Христос, воскресла Україна,
хоч рани кровоточать і болять,
вона ось-ось розквітне, мов калина,
ніхто її не зможе подолать.

Вона пройде крізь муки і крізь болі,
через колючі терни й болота,
бо вже зійшло над нею сонце волі,
мов булава гетьманська золота.

Прийдуть до нас гетьмани й отамани,
її пророки, лицарі, борці,
її сини і доньки полум'яні,
її натхненні Господом співці.

Вже не поставить ворог на коліна
народ, який від гноблення звільнивсь.
Коли ти вже воскресла, Україно,
то вознесися духом, вознесись!

Не вірте брехунам

„Горе тим, що зло добром звать, а добро — злом;
що з п'їтьми роблять світло, а з світла — п'їтьму;
що гірке роблять солодким, а солодке — гірким!“

(Біблія, Книга Ісаї, 5:20)

Ще стільки є в нас лютих ворогів,
що зло несуть, паплюжать Боже Слово.
Не знає їхня злоба берегів,
вони нас тягнуть у кайдани знову.

І брешуть, що солодке — то гірке,
і що гірка неволя нам солодка.
Звуть волею вони ярмо тяжке,
і думають, що пам'ять в нас коротка.

Ми ж не забули ще тих їхніх „благ“,
які вони нам щедро так давали,
як нас в міцні обійми брав ГУЛАГ,
як ми в снігах сибірських замерзали.

Брехали, що будуєм комунізм,
а ми покійно тюрми будували.
І в тому був найбільший наш трагізм,
що ми брехню за істину приймали.

І нині комуністи брешуть нам,
і локшину нам вішають на вуха.
Не вірте, добрі люди, брехунам,
а прислухайтесь до Святого Духа.

Бо тільки Він нам істину звістить,
дасть нам любов і милосердя Боже,
і непроглядну темінь освітить
нам чиста віра в Бога допоможе.

Ще кат живий

„І як воно, що не стало ката, що гніт скінчився,
зламав Господь палицю безбожних, кий мучителів,
який люто бив народи ударами безупинно,
що панував над племенами у гніві і докучав без міри“
(Біблія, Книга Ісаї, 14:4-6)

На Україні вже немає ката,
та є ще повно вірних слуг його.
Вони ще не стомились закликати,
щоб ми зреклись імені свого.

І роблять все, щоб ми не знали, хто ми,
звідкіль наш рід з'явивсь на цій землі,
щоб ми ходили, наче ті фантоми,
мов привиди, в тумані та імлі.

Ненавидить нас кат одверто й люто
за те, що Бог йому вже кий зламав.
Огризком нам грозить, щоб повернути
все те, що він від нас до цього мав.

Кат не бажає людям волю дати,
Чечню маленьку б'є не києм — ні!
Там — літаки і танки, і гармати,
там ллється кров, там згарища страшні.

Розбій страшний він чинить і грабунок,
бо звук чуже вважати за своє.
Невинним жертвам вже згубив рахунок
і трощить все, ламає, нищить, б'є.

Не бачить він ні сліз людських, ні горя,
йому байдуже до людських страждань.
Не хоче втратити суші ані моря,
не віддає своїх завоювань.

Ти ж сам для себе вириєш могилу,
тож, кате кровожерний, вгомонись.
Поглине гнівно грізну твою силу
земля, яку загарбав ти колись.

Кат має в грудях камінь замість серця,
його не розворушить плач дітей.
Та він своєю ж кров'ю захлинеться,
розплатиться за тисячі смертей.

Воскресни, Україно!

„Ой, люде грішний, народе, придавлений беззаконням,
кубло лиходіїв, розбещені сини!
Покинули Господа..., відступились назад від Нього!“
(Біблія, Книга Ісаї, 1:4)

Куди ж ідеш ти, ненько Україно,
куди ведеш зачумлений народ?
Твоя земля — спустошена руїна,
потоптана когортами заброд.

Зневажені, осквернені святині,
і мова уполідржена твоя.
Ти тонеш у мерзоті й баговинні
і знов бредеш під владу нагая.

Коли ж ти схаменешся, мій народе,
і порятуєш Матір від біди?
Не пожинаєш ти плодів свободи,
а йдеш, і сам не знаючи, куди.

Обкрадена Вкраїна і обдерта,
осліплена, оглухла і німа.
І честь її у порошок зітерта,
вона ще не звільнилась від ярма.

Її ще й досі гноблять воріженьки
і тягнуть з неї жили навсібіч.
Не розімкнулись ще міцні обценьки,
що тисли її протягом сторіч.

Коли ж ти, Україно, скинеш пута,
коли ж увесь народ прозріє твій?
Коли ж ти станеш вільна і розкута
і не даси топити з тебе лій?

Воскресни, відродися, Україно,
до Господа обличчя поверни,
скоцюрблені і зранені коліна
на радість нам рішуче розігни!

Монолог Івана Сірка

Мою могилу, врешті, обновили,
згадали через триста з гаком літ.
Які ж вас осліпили вражі сили,
що ви забули корінь свій і рід?
Тут, де лежу, чужинську чую мову,
від цього плаче і болить душа.
Своє зерно перевели в полову,
вам рідна пісня стала як чужа.
Я спав, і снились обрії прозорі,
а прокидався — темінь навкруги.
Душа стогнала й корчилась у горі,
бо всюди панували вороги.
Як мучивсь я від чорної печалі,
що гризла й жерла, наче сарана.
Мій дух злітав понад дніпрові далі,
і відкривалась рідна сторона.
Дніпрові далі, що ж це з вами сталось,
яка тут гарцювала сила зла,
яке ж це лихо у Дніпрі скупалось,
чому козацька слава полягла?
Не п'ють орли вже із Дніпра води,
бо і вода не та, й орлів немає.
Дніпро вже не реве, а лиш зітхає
від чорної наруги та біди.
Орли, орли, куди ж ви відлетіли,
які тепер над вами небеса?
Прощально крила ваші відшуміли,
збідніла краю рідного краса.
Ви, нинішні, руйнуєте ретельно,
так, як ніхто до вас не руйнував.
Дніпро могутній, зранений смертельно,

задумавсь тяжко і засумував.
Засумував старий за козаками,
бо він для нас був справжній батько й пан.
Його пороги, що ревли віками,
поглинув і приборкав Дніпрельстан.
Не лиш пороги, а й козацьку волю
уярмлено, потоплено в багні.
О як то серце крається від болю,
що скривджений Дніпро у ваші дні.
Могутній плин бетоном загатили,
перетворили на багно калюж,
отрутою з Чорнобиля впоїли
ті, що не мають ні сердець, ні душ.
Степи також загіркли від отрути.
То де ж лишилось місце тут орлам?
Ні, їм без волі неможливо бути,
як і не жить без волі козакам...
Я так хотів добра і волі, й світла,
але спливали роки і віки,
і мрія ця поволі блякла й блідла,
ставали кріпаками козаки.
Мене печаль в непам'ять заганяла,
душа стогнала, як підбитий птах.
Побачив я недоброго немало
за довгі ці, за ці лихі літа.
Не раз мої перевернулись кості,
не раз до шаблі рвалася рука...
І ось ви знов прийшли до мене в гості,
згадали про славетного Сірка.
Прийшла до нас вже воля. Слава Богу,
що цього свята дочекались ми
і на зарослу тернами дорогу
ступили, щоби стати знов людьми.

Тож гетьте, геть, всі біди і напасті!
Звитяжцями ми вийдем в боротьбі,
бо хочем бачить Україну в щасті,
у славній і оновленій добі.

Монолог гетьмана Мазепи

Сплюндрована, уярмлена Вкраїно!
Оплакуй волю і своїх синів.
Московський цар тебе під ноги кинув,
він хоче, щоб навіки дух твій згинув,
щоб твій народ у вічнім рабстві скнів.

Перед народом рідним, перед Богом
говорю: серцем я не согрішив
не зрадив я нічого і нікого,
заради діла вольності святого
я все, що тільки міг, те і звершив.

Не стало сил. Полки мої розбиті.
Не допоміг і мій союзник — швед.
Та вірю твердо: правда є у світі,
і згинуть наші вороги неситі —
мій зір летить на сотні літ вперед.

А нині — зрада, всюди чорна зрада.
Старшина перегризлась, наче пси.
Потрібна їм не Україна — влада,
і не болить їм, чим живе громада.
Дай, Боже, розум їм і край спаси.

Я вірю свято: встане Україна,
розквітнуть хорогви і бунчуки,
як море, як розбурхана лавина,
повстане купно грізна рать орлина,
згадають нас новітні козаки.

Воскресне волі дух і наша слава,
і буде змита наших днів ганьба.
Відступиться від нас Москва лукава,
на згарищі повстане знов держава,
звитягою скінчиться боротьба.

Нащадки-українці! Пам'ятайте,
що не про себе дбав я — про народ.
Ряди свої в могутню рать єдняйте,
і прапор волі вище підіймайте —
судилось вам звільнитись від заброд.

Не дайте знов московським лицемірам
себе лукавим словом одурить.
Їх влада — це страшна бездонна прірва.
Снагу вам дасть свята Христова віра —
виходьте честь і волю боронить.

Покличте й нас до себе — ми прийдемо!
Зі сну збудитись допоможем вам.
Давно уже, о як давно ми ждемо,
коли кайдани рабства розірвемо
і пустимо імперію на злам.

В ярмі хилитись, браття, нам негоже,
бо ми народ, а не німа юрба.
Нам в цій священній справі допоможе
всесильне й полум'яне Слово Боже,
настане світла розквіту доба.

„Брат старший“ розкаже...

Всю матінку-правду бажаємо знати
і зважити чітко усе, що і як? —
Спішімо у „старших братів“ розпитати:
про нас в них все знає останній пияк.
Розкажуть, що в нас що не гетьман — ледащо,
що в нас навіть наша — не наша земля.
І що Україна пропала б ні за що,
коли б не пішла під батіг москаля.
Вони нам розкажуть, які ми продажні,
які ми відсталі, забиті, тупі,
як вішали нас московити відважні
для нашого ж блага на кожному стовпі.
Як нас відправляли в етапи сибірські,
щоб всі ми „багатше“ й „вільніше“ жили,
а потім червоний тиран із Симбірська
довів нам, що ми таки справжні „хохли“.
Бо з ласки його потрошили брат брата,
щоб далі ходити в московським ярмі,
щоб волі й держави ніколи не мати
і скніти покірно в похмурій тюрмі.
І скніли. Той, перший, тиран в мавзолеї,
а другий нас голодом гнав на той світ,
привчав, щоб ми мови зреклися своєї,
згубили історії власної слід.
„Брат старший“ знайде тут поважні причини,
пояснить нам, дурням, що це перегин,
що лад в цих нещастях і бідах не винен,
а всьому виною вусатий грузин.
„Брат старший“ не схибить, всю правду нам скаже,
що ми без Росії не варті й нуля.
І так підведе, і так спритно зав'яже,

що вийде зручна і надійна петля.
Він скаже, що мова „хохлацька“ — не мова,
що нею спілкуються тільки з свиньми,
що треба зректися нам рідного слова,
бо тільки російська нас зробить людьми.
Послухаймо тільки, „брат старший“ розкаже,
бо вміє розказувать здавна байки.
Лиш вірмо на слово і будьмо уважні,
при цім за зубами держім язика.
І тішмось, що маємо „старшого брата“,
що він нас шанує на нашій землі
вже тим, що так чисто навчивсь обдирати,
що з праці ми мали лишень мозолі.
Вклонімось йому за нечувану ласку,
що з нашої шиї ще й досі не зліз.
А він, позіхнувши, розкаже нам казку
про те, як ми скоро прийдем в комунізм.

Я — не русофоб

Мене вважає дехто русофобом,
але повірте — я не русофоб,
не шовініст я злий і твердолобий,
не озвірілий виродок, не жлоб.

Що націоналіст, то це природно,
бо чи то гріх любити свій народ?
І націоналіст у всіх народів
одне лиш означає — патріот.

Я чітко розрізняю дві Росії,
між ними йде запекла боротьба.
Одна лиш зло й брехню по світу сіє,
а друга сіє правду і хліба.

Я за Росію, що плекає поле,
працює на заводах, в рудниках,
не посягає на чуже ніколи
не лиш в своїх діяннях, а й в думках.

Росія та, що хоче всіх скорити,
під себе підгребти все на землі,
це вже не росіяни — московити,
або як звуть їх здавна — москалі.

Таку Росію я любить не годен,
така Росія — лютий ворог мій,
душитель волі й правди, кат народів —
то як я можу братом бути їй?

А щодо росіян, то з ними спільно
пролити я готовий сто потів,
щоб будувати Україну вільну,
таку, якої наш Кобзар хотів.

Ми довгими віками волі ждали
і дочекались, наче птах весни.
Боролися за неї і страждали,
й вмирали кращі доньки і сини.

Хай у Росії теж панує воля
і правда, і добробут всіх людей.
Хай на її привілля і роздолля
ніколи чорне лихо не прийде.

Є спільні в нас досягнення і втрати,
є спільні і прибутки, і борги.
Нам поміж себе гріх ворогувати,
бо є у нас і спільні вороги.

Ні, я не русофоб, скажу вам знову,
такий мені не вішайте ярлик.
Тож хай живуть у дружбі наша мова
й „могучий русский пушкинский язык“.

Рідна мова

У мене є і корінь, і основа,
і я своїм переконанням пан.
Із мов усіх найкраща рідна мова,
вона звучить для мене, як орган.

Хай мови хтось цурається своєї,
нехай не до смаку вона комусь,
а я, мов син до матері, до неї
душею й серцем радісно горнусь.

Без мови, браття, ми не українці,
без мови ми — населення, юрба,
перевертні, манкурти і чужинці, —
таких спіткають сором і ганьба.

Тож бережім, шануймо рідну мову,
панамі будьмо на своїй землі.
Із душ відсіймо кукіль і полову,
і як народ не пропадім в імлі.

Нема ще української Вкраїни

Нема ще української Вкраїни,
хоч є держава і народ, й земля.
Та лиш увага влади до людини
у нас не перевищує нуля.

Погляньте, скільки німечних, голодних
шукають рештки їжі в смітниках.
Хіба такої ждали ми свободи? —
Такого ми не ждали і в думках.

Надіялись, що незалежність наша
нам радість і добробут принесе,
а замість того лиха повна чаша,
і сум гіркий під ложечкою ссе.

Минуло десять літ. А що ми маєм? —
Хто бідним був, той ще біднішим став.
Лиш партократ колишній процвітає,
бо має те, що у народу вкрав.

А дехто з гіркоти, з досади й болю
і владу, й незалежність проклина.
Та ще й говорять: „Нам начхать на волю,
коли нас морить голодом вона“.

Були й раніше люди духом кволі.
Згадаймо, як Мойсей народ свій вів
з єгипетської довгої неволі
через пустелі до нових країв.

Не всі із душ зняли неволі пута,
не кожен шлях той витримать зумів.
І говорили: „Краще в рабстві бути,
аніж страждати серед цих пісків“.

Не кожному дано було терпіння,
не кожен мав ту віру, що й Мойсей.
А він через піски, через каміння
вів цих невдячних і тупих людей.

І сорок літ стелилась ця дорога,
щоб рабські душі геть перевелись,
щоби здійснилось повеління Бога
для тих, хто вже в дорозі народивсь.

Були і в нас душею люди кволі.
Згадаймо лиш славетного Сірка,
як вів він із татарської неволі
тих, що забули гордість козака.

Для того, щоб вони свободу мали,
Сірко і з ним відважні козаки
своїм життям тоді ризикували,
а ті порозпускали язики
і почали Сіркові докоряти,
що звільнення їм муки принесло,
що мусять у степу голодувати,
а у неволі все у них було.

Сірко слова ці слухав, як прокляття,
з жалю і гніву серцем аж скипів
і крикнув козакам: „Рубайте, браття,
скалічених неволею рабів!

Рубайте, щоби в нашу Україну
дух рабства і покори не прийшов.
Ні жінку не жалійте, ні дитину,
хай у степу цім згине рабська кров!“

Отак було в часи, що проминули...
Та я не кличу голови рубать,
а хочу тільки, щоб усі почули,
як нам потрібно волю шанувать.

Не плачмо, що чогось у нас немає,
що нам не вдосталь сала й ковбаси,
бо хто лиш про утробу власну дбає,
той не збагне ні правди, ні краси.

Терпіння маймо, браття, і працюймо,
тоді все буде в хаті й на столі,
через нещастя наші не сумуймо,
бо ж ми живемо на святій землі.

І буде хліб в нас, і до хліба буде,
і в лету кануть ці сумні часи.
Аби були при владі добрі люди,
то буде вдосталь сала й ковбаси.

„Дружба“

Хтось каже, що ми з москалями
з'єднались навік, як брати,
що й небо єдине над нами,
і дружби незрушні мости.

Що й мова вкраїнська — не мова,
а так — діалект, юринда.
Коріння одне і основа,
й держава одвіку одна.

Так нас забамбулити хочуть,
що ми — то вже ніби й не ми.
Нам голови здавна морочать,
що ми стали з ними людьми.

За „дружбу“ криваву данину
платили ми ще від Петра.
Топтали, душили Вкраїну
й казали, що це для добра.

Авжеж, для добра. Та чийого?
Хто з „дружби“ такої мав зиск?
Лише не брешіть, ради Бога,
що нам йшов на користь цей тиск.

Мовляв, завдяки москалеві
надійно захищені ми.
Гармати, багнети сталеві
і мури надійні тюрми —

оце був наш захист від нас же,
щоб добре ходили в ярмі.
І військо московське „на страже“,
і ґрати грубезні в тюрмі.

І холод смертельний в Сибіру,
і кий, і разючий батіг.
За щирість, за нашу довіру
нас гнали у нетрі та в сніг.

І так вже з тих пір повелося,
що тлумили нас і товкли.
І стали ми всі малороси,
або ж хитруваті хохли.

Отак і прожили хохлами
впродовж трьох із гаком віків.
Нелегко було під царями,
ще гірше — за більшовиків.

Терзали тіла наші й душі,
і слово топтали в багні,
гноїли в тюремній задусі,
пекли на повільнім вогні.

А ми, їм на зло, не вмирили,
мов та подорожник-трава.
І пісню про волю співали,
боролись за людські права.

І ніби добилися всього,
настав наш омріяний час.
Вернулася віра у Бога,
прийшла незалежність до нас.

От ми й незалежні. Від чого?
Від кого? — Питаю себе.
Бо стільки ще злого й брудного,
аж скруха по серцю шкребе.

Хто ж владу тримає в нас нині,
веде наш народ в майбуття?
Хто бреше нам, що в Україні
настане щасливе життя?

Хто нас обікрав і зневажив,
лишив нам лиш драні труси?
При владі вся банда продажна,
якій віддаєм голоси.

Свої голоси віддаємо,
щоб їм ще вільготніш велось.
Й даремно з надією ждемо,
що буде нам краще ось-ось.

Не ждім, бо при владі злодюги,
що крали і далі крадуть,
диявола жовтого слуги
нам хліба шматка не дадуть.

Ой, треба вже їх розігнати,
зіпхнути з насиджених місць,
на двері їм всім показати,
зламати їх силу і міць.

Бо як ми живем жебраками,
так будемо довго ще жить.
Пора вже своїми руками
зітерти на порошок цю гидь.

І поки ми гризтися будем,
між себе шукать ворогів,
перевертні, юди й приبلуди
нас кинуть у море боргів.

Ми й так у боргах вже по шию,
а скоро в них з чубом пірнем.
О Господи, дай нам надію
чи знищ всю мерзоту вогнем.

Дай людям життя, а не скніння,
зі скрути наш виведи край,
А тих, що не мають коріння,
як з хати сміття, вимітай.

Дай владу порядним, сумлінним,
нехай нас до щастя ведуть,
підносять ім'я України,
від бруду звільняють їй путь.

Назріла, назріла година
життя розпочате нове.
Нехай же зітхне Україна
і пута всіх бід розірве.

До матері

Підкралась тихо темрява нічна,
і мріє за вікном верба плакуча.
Яке це щастя — рідна сторона,
любов моя солодка і болюча!
В сніги зронив я не одну сльозу,
що миттю оберталася в крижину.
І ось я повернувся в цю красу,
на вистраждану серцем Україну.
О матінко! Благословенна будь,
не будь лишень довічною вдовою,
знайди свою єдино вірну путь,
не гнися перед зайдами лозою.
До серця пригорни дітей своїх
і проклени всіх покручів безрідних,
щоб вимерло гадюче плем'я їх,
щоби нащадки не знайшли їх сліду.
Очисть від гиді і Дніпро, й Дністер,
чорнобильську чуму зарий в могилу.
Якщо хребет не випрямиш тепер,
то де на це знайдеш в майбутнім силу?
Хіба ж не бачиш: власні холуї
твій дух в болото затоптять готові,
понищити святині всі твої,
сплести петлю твоїй співучій мові.
О земле рідна! Вбить себе не дай,
не дай убити пісню солов'їну,
не допусти, щоб сталінський нагай
періщив знов твою покірну спину.
Свій люд обережи й оборони,
вдихни в серця святу любов і віру,
не допусти, щоб доньки і сини

ішли шукати щастя до Сибіру.
Є в тебе неба волошкова синь,
хлібів безмежне золотаве море.
Вінок терновий, Україно, скинь
і розтопчи своє одвічне горе.
...Як мрії, линуть зорі до вікна,
а я до них навстріч душею лину.
Яке це щастя — рідна сторона! —
Я повернувся знов на Україну.

Розгублені, залякані, затюкані,
чого ви ждете від життя? — Ганьба!
Не лізьте людям в очі з міні-муками,
серйозніші діла в них — боротьба.

На кожному кроці і хвилини кожної
ця боротьба клекаче і гримить.
І, щоб дійти вершини переможної,
потрібно ласки не чекати — жити!

Так жити, щоб серце і раділо, й плакало,
щоб добрий дух живив людське єство,
щоб розцвітало сонячними маками
жаданої свободи торжество.

Не треба плазувати перед сильними,
а стати сильним і убити зло.
Неволя відступає перед вільними,
хто перед страхом не схиля чоло.

Хто йде під кулі, під смертельні вибухи,
убивши страх і подолавши смерть.
Хто зна, що лиш тоді свободу виборе,
як серце світлом виповнить ущерт.

Розгублені, залякані, затюкані,
випростуйтеся, не гніть свої хребти!
І знайте, що дається людям з муками
тернистий шлях до світла з темноти.

Тайна вечерея

В житті, як на тайній вечері:
нещедрий на блага тут стіл.
Хоч міцно зачинені двері,
хоч всі тут, здається, святі.

Хоч всі тут говорять одверто
про те, чим зболіла душа,
та тільки зачинені двері
не варті в житті ні гроша.

Бо є ще на світі іуди,
готові святиню продать,
мов змії, вповзають між люди,
щоб все осквернить, оббрехать.

І пасткою стане вечерея,
їй зрада кінець покладе,
зламає зачинені двері
і правду на хрест поведе.

Було так завжди, так і буде
на нашій стражденній землі,
аж поки не вимруть іуди
і слуги диявола злі.

Біле і чорне

„Хтось нас чекає у журбі,
про нас вві сні лепечуть діти.
Коли ж не так все, далебі, —
що білого на білім світі?“

Кайсин Кулієв

На білім світі білого катма,
на світі вдосталь чорного чорнила.
Була недавно білою зима,
та й ту прогресу сажа зачорнила.

В березах білих більше чорноти,
а білий лебідь — у червоній книзі.
Лиш голова — чом побіліла ти,
мов та хмарина у небесній висі?

Малюють чорним люди — не чорти,
і гинуть ріки, і ліси вмирають.
О як нам всім бракує доброти,
щоб не зробити справжнє пекло з раю.

Дем'янів лаз

Дем'янів лаз... Печальне поле смерті,
страшна могила світлих сподівань.
Тут свій кінець знайшли невинні жертви,
тут наш музей нечуваних страждань.
О Україно! Цвинтарю безмежний!
В землі твоїй, де тільки не копни,
почуєш голоси із літ бентежних:
то свідчать мертві доньки і сини.
Вони розкажуть, за що їх убито:
за волю України, за народ.
Тут цвіт його калиновий зарито
руками яничарів і заброд.
Кати, кати, прийдіть сюди і гляньте,
почуйте ваших жертв останній крик.
В цих черепах прострілених — прокляття,
прокляття вам віднині і навік.
Ви думали: людей загнали в ями
й заметені сліди вже на віки.
Не ждали ви, що буде суд над вами,
і свідками в нім стануть кістяки.
Ні, ви не боїтесь людського суду,
бо ще держава вас охороня.
Але, кати, згадайте лиш Іуду
й полізете в петлю котрогось дня.
Вас заболять чужі відтяті руки,
від жаху репнуть ваші черепи.
Пройдете ви через пекельні муки,
і опанує відчай вас тупий.
Сказав Христос: немає таємниці,
щоб явною не стала у свій час.
Прийдуть у свідки ями і в'язниці

і викриють, кати криваві, вас.
Сказав Христос: кому хто скільки мірить,
то стільки ж і відміряють йому.
Вже смерть до вас в усмішці зуби шкірить,
шепоче: „Йди, тебе я обніму“.
Нехай ночами вас кошмари мучать,
хай вас щодня лякає кожен звук.
Розплата за убивства неминуча:
мучитель нагло вмере від власних рук.

Чортоград

„...и юный град,
полнощных стран краса и диво,
из тьмы лесов, из топи блат
вознесся пышно, горделиво“

А. С. Пушкин

Де простір кисне чортовим болотом,
де крізь туман ледь блимає зоря,
там пишний город гноблення оплотом
постав по волі сатани-царя.

Спитайте лиш у можновладців мертвих:
чий гниють під мурами кістки? —
Це України зганьбленої жертви,
її колишня слава — козаки.

Лежать вони тут купно — куренями,
сплять отамани, сотники, стрільці.
Над їхніми засмученими снами
стоять палаци, наче гробівці.

Гігантський розмах, велетенський вимір,
зріс Чортоград углиб, ушир, увись.
Як він не провалився і не вимер
за біди всі, що з нього почались?

Господь не раз карав його потопом,
розстрілював тут декабристів цар.
Тут в січні кров людська текла потоком,
тут в жовтні Ленін розпалив пожар.

Почався він із пострілу „Аврори“,
що сповістив диявола прихід.
Прийшли до влади хижі людомори,
зачервонили кров'ю білий світ.

Кого в могилу, а кого — за ґрати,
кого в Сибір, кого на Соловки.
В начальство вийшли горлані-пірати,
пройдисвіти, нероби, жебраки.

І поробили трударів рабами,
душили, грабували нагло їх.
Людей невинних заганяли в ями,
законом стали куля і батіг.

Країна вся — концтабір велетенський,
столиця в ній не Чортоград — Москва,
що учинила геноцид вселенський,
в бруд затоптала всі людські права.

Вся ця біда пішла від Чортограда,
за це його спіткала кара знов:
людей морила голодом блокада
і, як вода, в Неву стікала кров.

За кривди всі людські, за чорні біди,
які із нього вилились на нас,
від нього не залишити б і сліду,
але, можливо, є ще інший шанс?

А поки ним ще Мідний Вершник править
та той, що друге ім'я дав йому,
і він катів кривавих славить,
то не здолає бід своїх пітьму.

Голодомор

Диптих

І. Голосіння матері

Мої синочки! Доньки малолітні!
Ви сині, мов німого неба синь.
І як же так: у сонцещедрім квітні
ви вмерли?.. Згинь же, смерте, згинь!
Геть, геть від нас, проклята костомахо!
Ти стільки вже невинних зжерла жертв.
Адже людина — не якась комаха,
і найстрашніша їй — голодна смерть.
Послухай, схаменися, смерте люта
з червоною зорею на чолі.
Хіба не бачиш: мруть, як мухи, люди,
усе підряд грабують зайди злі.
Забрали все: муку, картоплю, збіжжя.
Забрали все, щоб виморити нас.
Ростуть, ростуть навкруг могили свіжі,
забув нас, видно, наш всеблагий Спас.
О, Боже! Вирви гострі ікла звіру
і милосердя людям принеси,
спаплюжену верни народу віру,
нас від наруги чорної спаси!
І нагодуй. Ти ж міг п'ятьма хлібами
нагодувати тисячі людей.
Тож зглянься, Боже, змилуйся над нами,
бо вже нема рятунку нам ніде.
О, діти, діти! Ангели невинні!
Чом ви так тяжко й страшно мовчите?
Ви вже ніколи рідній Україні
своїх сердець і душ не віддасте.
Ви, не розцвівши, згинули дотчасно,

поклав у землю вас голодомор
Волаю я, їх матінка, до Спаса:
Звільни нас від грабіжників-потвор!
О, Боже правий! Ти мій чуєш голос,
спасеш нас від проклятої чуми.
Я ж бачу, як важкий достиглий колос
схилився над холодними дітьми.
Ще нагодує мати-Україна,
ще приголубить діточок своїх...
Яка ж то перед Богом в нас провина,
який ми сотворили смертний гріх?
Чи той, що в нас поруйнували храми? —
Та руйнували їх не ми, не ми!
Робили те перевертні і хами,
які наругу чинять над людьми.
О, Боже! Чи настане знов світання,
чи оживе мій виморений люд?
Чи, може, це вже оргія остання
розбійників кривавих та іуд?
Хто мертвим селам знов життя поверне,
хто сміло шлях заступить силам злим?
Невже і справді Україна вмерла,
квітучий край став цвинтарем німим?

II. Відгомін

Чекать було ще трохи більше року,
як мав я народитися на світ.
Із дерева життя тоді до строку
зривались люди, як зів'ялий цвіт.
Я народивсь і підростав поволі,
про ту біду, звичайно, знать не міг,
не відав про людські печалі й болі,
бо ледь навчивсь переступать поріг.

Та прислухавсь, що люди говорили
про лихо те, що діялось в селі.
Слова якісь чудні, незрозумілі:
„енкаведе... колгоспи... куркулі... “
Казала тітка мамі: „У штандарах^I
був горщик із насінням буряка.
І що ж? — Знайшов байструк безгосподарний,
забрав і не здригнулася рука.
Нащо йому здалося те насіння?
Забрав, бо вже нічо' знайти не міг.
Я вибігла за ним з плачем у сіни,
а він усе те висипав у сніг.
Щоб не могла посіяти весною,
діждатися хоч гички з буряків...“
Косила смерть щербатою косою
дітей, жінок, дядьків і стариків.
Не розбирала хто ти: злий чи добрий,
аби лиш в тілі ще була душа.
І мерли споконвічні хлібороби,
бо праця — власна, а земля — чужа.
Чужа... В неволю забрана чужинцем.
Йому і „свій“, „свідомий“ підсобляв,
той, хто хоч був неначе й українцем,
а душу дідьку вже давно продав.
„Свій“ від чужого був далеко гірший,
бо знав, собака, все до крихти тут.
В хліві, в коморі, в хаті, на горищі
обнишпорив, обмацав кожен кут.

I) штандари (діалект.) — заглибина, ніша під піччю, де зберігається великий глиняний посуд та інше хатнє начиння

Все до зернинки, все до картоплинки,
що й виздыхали миші та щурі.
А де ще ті сподівані зажинки,
та чи до них дотягнуть косарі?
І пухли, і лежали, мов колоди,
вже й ворухнуть губами не могли.
Що ж, дочекались правди і свободи,
„щасливо“ у колгоспі зажили.
Минуло півстоліття в тому „щасті“,
народу доля випала гірка.
І сипалися щедро всі напасті
на край наш, як з дірявого мішка.
А радіо й газети дружним хором
курили фіміам капеерес,
глушилися над всенародним горем,
підносили тиранів до небес.
Вони людей згинали, в тюрми гнали,
не знав таких знущань одвіку світ.
Брехня і страх життя запеленали,
все навкруги заплів колючий дріт.
І от колючий дріт іржа роз'їла,
на псячий гавкіт збивсь брехливий хор.
І Україна з жаху заніміла,
почувши правду про голодомор.
Ви, що серпом нам голови стинали,
як повнозерні спілі колоски,
що молотом людей в гроби вганяли,
чом проковтнули довгі язики?
Анітелень. Як в рот води набрали,
неначе спазма горло вам звела.
Ви все це ще й тоді достоту знали,
адже усі ви — ревні слуги зла.
Не приховали, хоч і як старались,

з могил жахлива правда промовля.
Брехали все життя і добрехались:
не приймуть вас ні небо, ні земля.
Без вас нову ми привітаєм днину
і волею засіємо лани.
І піднесуть до сонця Україну
не чужаки, а доньки і сини.

Діди

Як ніч прийде та ще й безсоння мучить,
коли чекаю ранку, як біди,
лиш вимкну світло, входять неминуче
й сідають за столом мої діди.

Вони були обидва хлібороби,
свої наділи мали і тягло.
І, видно, їм тепер не до вподоби,
що я на місто поміняв село.

Що їм сказать? — Прийшла така система,
що нашу землю вибили з-під ніг.
І я вже не господар, а нікчема,
що і не жив, а існував, як міг.

Люципер лютий сотворив колгоспи,
із хліборобів поробив рабів.
Все пояснити вам, діди, не просто,
бо мало ви прожили в тій добі.

А ми... Хіба тоді ми жили?
Ми ледве животіли та й усе.
Проклятому режимові служили,
який ще й досі біди нам несе.

Судіть, мої діди, суворі судді,
чекайте, щоби я заговорив.
А я мовчу, бо що казати буду,
коли не я усе це сотворив.

Мої діди, та вам судити легко,
хто нами править: правда чи олжа.
Ваш правий суд від істини далекий,
бо нам своя земля була чужа.

А ви прийшли мене тепер судити,
що із села, що від землі я втік.
Ви судите суворо і сердито,
не знаючи, який плекав нас вік.

Я нині — дід. Як молоко, я білий.
Тепер лишилось внукам розказать,
чому народ наш голодом морили,
чому катів не зміг він загнuzдaть.

Ну що ж, діди, я не боюся правди,
хоч, як у всіх, у мене є гріхи.
Та не вчинив я підлості, ні зради
і до нещастя людських не був глухий.

Ні, я не з тих — розбещених, пихатих,
не з тих, що тягнуть зблизька і здаля.
Тож не ходіть ночами до кімнати,
а спочивайте. Пухом вам земля.

Дядькові пісні

Як ви співали, дядьку! Справжнім святом
був на селі ваш оксамитний бас.
І кожен відчував себе крилатим,
коли хоч раз мав щастя чути вас.

В тридцяті ви співали: „Ще не вмерла...“,
за це вам шлях прослався у Сибір.
Та в порошок система вас не стерла,
вернулись ви смертям наперекір.

Літа, літа — немов опале листя...
Вас не чекали в рідному селі:
сини в Донбас на шахти подалися,
дружина Ганна — у сирій землі.

Тут не до співу. Лиш молитва й сльози
та ще ридання вирвались з грудей.
Похмура дійсність і лихі морози
вас відсікли від дорогих людей.
— Співайте, дядьку!
— Пізно, синку, пізно...
Земля не вмерла — вимерзла душа.
Клубком до горла підкотилась пісня,
для нас жадана, для катів — страшна.

А все ж, було, згадаєте при чарці,
як за Україну ви бої вели,
як при Петлюрі у Державній варті
ви бравим козарлюгою були.

І скажете: „Чума з Москви наперла,
схилився і впав жовто-блакитний стяг.
Гей, люди!.. Україна ще не вмерла,
але й таке життя — хіба життя?“

Та й змовкнете. Бо що було казати
в ті сталінські й посталінські літа?
Кому охота сісти знов за ґрати,
йти комарню і гнуса годувати
в сибірські непролазні болота?

А вас просили: „Дядьку, заспівайте!“ —
І цим проханням піддавались ви,
і зачинали тихо: „Розпрягайте...“ —
Помилуй, Боже, і благослови.

І справді — спів той був благословенний,
він лився вільно; в душу западав.
Щоб пісня та вернулася до мене,
багато б я за це в житті віддав.

Почути б знову „Ой, не шуми, луже...“,
заслухатись до самозабуття.
О, як то, дядьку, жаль проймає душу,
що ви пішли навіки із життя.

Імперія зотліла, як та мерва,
сконав навіки більшовицький звір.
Лунає всюди вільно „Ще не вмерла...“,
і не женуть за це людей в Сибір.

І дуже жаль, що ви вже відспівали
і лежите під горбиком землі.
Та ті пісні навіки не пропали,
співають їх у місті і в селі.

Фальш

Самотність — ось омріяна мета,
в ній буду я залежний сам від себе.
Візьму я в друзі поле, ліс і небо,
а інше все — даремна суєта.

Навчивсь я пізнавати фальші суть,
та все ж вдягав її, як оболонку.
У ній довбав, як в кризі, ополонку,
щоб істини живої зачерпнуть.

Так. Всюди фальш. І не знайти їй меж.
Фальшиві почуття, слова і вчинки,
знання фальшиві і такі ж оцінки —
вже справжнього нічого не знайдеш.

Фальшиві сир і м'ясо, й ковбаса,
фальшиві клятви і фальшиві ласки,
фальшиві люди і фальшиві маски,
фальшива підгримована краса.

Фальшиве все довкола. Круть чи верть,
а я живу в цій дійсності продажній.
Лишається надія лиш на смерть:
її прихід, я вірю, буде справжній.

Вороння

Нависло вороння, зловісно криче,
аж страх бере, аж стигне в жилах кров.
Міцніш в сідлі тримайся, мій козаче,
бо ятаган тебе ще не знайшов.

Хоч гикають і свищують яничари,
тобі віщують смерть, а чи полон,
хоч вороння нависло, наче хмари,
а ти не никни духом і чолом.

Дай-но коню прудкому в боки шпори,
із піхов шаблю вирви і — гайда!
Вже краще смерть, аніж ярмо покори,
а смерть в бою — яка ж у цім біда?

Вперед! І грізно зблиснула шаблюка,
і голови проклятих яничар
покрила миттю тирса і пилюка,
і за ударом сипався удар.

І зраний, скривавлений, а вижив
і вирвався з ворожого кільця.
Гей, вороння нахабне, чорне, хиже,
тобі не дочекать мого кінця!

У груди степу — сполохом копита,
летить козак до рідного коша.
Як дзвін, гуде під ним дорога бита,
як вільний птах, співа його душа.

Монолог in extremis

В. Висоцькому

Горять свічки. І я лежу у гробі,
і біля свого гробу сам стою.
І жаль мені себе. Я сам по собі
сумую, бо ще міг би бути в строю.
Я ж так любив життя це недолуге,
цю землю грішну — сліз людських юдоль.
Я знаю, що не житиму вже вдруге,
що я зіграв свою останню роль.
Чому ж не аплодуєте? Хіба я
в цю роль не перевтілювався, не вріс?
Тож аплодуйте, бо я добре знаю,
що не зіграю смерть свою на „біс“.
Я і раніше не любив повторень,
я викладався повністю для вас.
Збагнувши таємницю перетворень,
був і собою, й іншим кожний раз.
Був літаком я, мікрофоном, богом,
конем і сірим вовком, кораблем.
А тут себе, лишень себе самого
я граю — і немає більш проблем.
Коли брехня ламала людям крила,
гасила нагло світло доброти,
моя охрипла пісня всіх будила
і розпрямляла зігнуті хребти.
Я після смерті став самим собою,
на себе схожий в профіль і в анфас.
І знову, як раніше, йду з любов'ю,
з гітарою і піснею до вас.
Признаюсь вам: я в смерть свою не вірю,
не вірте й ви, бо це олжа страшна.
Ви чуєте? Десь в глибині ефіру
хрипить мій голос і бринить струна.

Вигнання

диптих

Депортованим

з Надсяння в Галичину, присвячую

1

О краю мій! Перемишлю святий!
Як тяжко нам було тебе лишати,
свій біль у невідомий край нести,
могили рідних назавжди прощати.
З одвічної вітцівської землі
вкраїнців гнали силою і страхом.
Приймали нас лукаві москалі,
а наше все витоптувалось ляхом.
Все залишилось там, де ми жили,
де землю рідну пестили віками,
звичаї, мову свято берегли,
з поляками ставали свояками.
Велось так до часу, до пори
вкраїнцям на землі перемишлянській,
та розцвіли криваві прапори,
заполонили край війська радянські.
І почалися розбрат і гризня,
чужими стали ми у ріднім краї.
Знущання, гвалтування і різня...
О, горе нам! За що нас Бог карає?
Печально дзвони у церквах гули,
а ми, хто в чім, лишали рідні гнізда.
Чимдуж втікали, поки ще могли,
бо знали всі, що завтра буде пізно...

В товарняках, у тісноті, в задусі
повіз нас поїзд в безвість назавжди.
У тім, здавалось, нескінченнім русі
ми їхали з біди і до біди.
Бо хоч нас біля Львова зустрічала
оркестрів маршова бадьора мідь,
та це були для нас лишень начала,
тут нас чекала злиднів чорна їдь.
І нам здавалось, що свої тут люди,
що ми тут не ізгої, не чужі,
бо не прийшло прозріння від облуди,
що запеклась іржею на душі.
А потім нам гірка відкрилась правда:
панують тут наруга, хамство, зло.
Народ тут наш, але не наша влада,
для неї ми — лиш бидло і тягло.
Душила нас ця влада з юних років,
знущалась, заганяла в тюрми нас.
Який то слід трагічний і глибокий
лишив у душах наших чорний час.
Тепер світліє. Дай же всім нам, Боже,
щоби не будь чужими між людьми.
Нехай Христова віра нам поможе
піднятися до світла із пільми.
Молитви наші щиро Ти приємлеш,
Ісусе Христе. Нас від зла спаси.
Духовний ми збудуємо Перемишль,
Ти ж ворогам його не віддаси.

Вічний політ журавля

*В афганській війні загинув хлопець
з Тульчина, що на Вінничині,
Олег Степанюк (факт)*

Поема

1

Таке високе і прозоре небо
над молододою зеленню полів!
Я думаю, мій хлопчику, про тебе,
коли дивлюсь на ранніх журавлів.
Летять вони так гарно, так картинно,
неначе це — лишень уяви гра.
І батько, й мати виглядають сина,
коли приходить весняна пора.
О як глибоко їх я розумію,
мене їх біль, як гострий ніж, пройма.
Та чи допомогти я їм зумію? —
Був син Олег і ось його нема.
Нема його і вже повік не буде.
Німа печаль безжально серце рве.
І все ж я вірю у велике чудо,
що він між нас, бо дух його живе!
У білих сукнях вишні, мов дівчата,
до сонця усміхається земля.
Виходить мати на світанку з хати,
чека з дороги сина-журавля.

2

Хлопчина жив. Мов чистий льон, волосся.
Він ріс в краю, де золоті хліба.
Життя його коротке почалося
на цій землі з добра і для добра.

З відкритою душею йшов між люди,
ненавидів підступність і обман.
Не відав, що в його юнацькі груди
вже цілиться з-за каменю душман...
Що тут сказати? — Ти вбив його, душмане,
чи моджахеде — як там не назви.
Ти син, ти плоть, ти кров Афганістану
і ворог лютий твій — солдат Москви.
Його ніколи ти не ждав, не кликав,
бо хто від окупанта жде добра?
І гнів твій справедливий і великий,
освячена Аллахом боротьба.
Ти захищав народу честь і волю,
а він у край твій лад чужинський ніс...
А мати гине від страшного болю,
не бачить світу білого від сліз.
Душман убив? О ні, то чорна згряя
правителів з червоного Кремля.
Пролита кров людська до них волає,
їх проклина згорьована земля...

3

Ні Біблії не знав ти, ні Корана,
відходив без попа і без мулли.
Кривавилась тяжка смертельна рана,
думки ж, як небо, ясними були.
Вмирав і в думці розмовляв з душманом,
з тим, хто тебе з-за каменю убив.
Ні словом не обмовився поганим,
не мав на нього гніву ні злоби...
„...Так, я — твій ворог...
Так, і справді — ворог...
Та зло в моїй душі не проросте.

Хіба мені твої потрібні гори
чи мертва тиша кам'яних пустель?
А я... А я — лише пішак нікчемний
у можновладців сатанинській грі...“
І Магомета лик землистого-темний
враз перед ним з'явився на горі.
На нього він зорив суворо й грізно,
вогнистий зір до серця пропікав.
І зринув голос: „Вже занадто пізно.
Чом ти раніш додому не втікав?
Вмираєш ти, бо йшов проти Аллаха,
Джіхад¹ за нього тут веде народ.
А ти завіщо гинеш, бідолахо,
яких тут благ шукав ти і щедрот?
Адже земля твоя квітуча й гоїна,
багатша цих німих пустель в стократ.
Вона любові варта і достойна,
чому ж ти не беріг її, солдат?...“
„ ...Беріг би я її, та сил не маю,
бо випив кров мою Афганістан.
І в серце холодіюче приймаю
в останню мить Аллаха і Христа.
А та земля, яка мене зростила,
невір'ям поросла, як бур'яном,
її злочинна згряя полонила,
посіяла брехню навпіл зі злом.
На цей врожай бридкий ще прийде жниво,
зберуть його і сплять на вогні.
Одне лиш дуже прикро і жахливо,
що не судилось те звершити мені.

1) Джіхад — священна війна

Я чітко все збагнув аж перед смертю,
відкрились очі в цю останню мить...
Вже небеса очікують розверсті,
коли душа моя до них злетить...

Я помираю... Ще одна краплинка,
останній подих і... настане ніч...
Ще жевріє свідомості жаринка,
і вічність загляда у вікна віч...
Я помираю... Легко і прозоро
в космічний простір струменить душа...
Простіть... простіть мене, афганські гори...
Димить земля нелагідна, чужа...
Димить, горить під нашими ногами,
гуртує хмари чорної імлі.
Не друзями сюди, а ворогами
прийшли ми і даремно полягли...
Прощай... Прости, далека Україно...
Та що тепер це пізніє каяття?
Як жаль, що не за тебе я загинув,
а за катів твоїх поклав життя...
Ні за що... Ма...“ — згас шепіт на півслові,
втопився мертвий погляд в синяві.
На грудях запеклися згустки крові,
мов ордени й медалі бойові.
Оце і все... Душа небесним птахом
знялась і відлетіла в синю вись...
Коли постанеш ти перед Аллахом,
не нарікай, а вклякни і смирись.
Бо Бог один і тут, і в нас, і всюди,
хоча й звучить по-різному ім'я.
По-різному у Бога вірять люди,
у кожного традиція своя.

Так, ти не вірив у святого Бога,
та це не твій, а влади смертний гріх.
І після смерті ти прийдеш до Нього —
прощати вміє Він дітей своїх.
Тебе також простить, бо ти не винен
ні за безбожність, ні за цю війну...
Лиш з журавлями лий на Україну,
щоб матір приголубити сумну...

4

Ти повернувся в дім гіркою вістю,
і стала поруч з Пам'яттю печаль.
Це б заспівав на повні груди пісню,
та на вустах лежить німа печать.
Приклав би я землі цілюще зілля,
щоб рани зажилися твої,
щоб на твоє повернення й весілля
в усіх гаях співали солов'ї.
Цвітуть сади. Їх цвіт, як одкровення,
як радість на журавчинім крилі.
У нім — снага любові і натхнення
твоеї зореокої землі.
Схилились квіти і дерева в тузі,
бо приголубить їх не зможеш ти.
Співатимуть пісні без тебе друзі,
а ти до них із вирію лети.
На зло усім смертям вертай додому,
вертай у рідні росяні поля,
забудь в дорозі про смертельну втому,
бо виглядає мати журавля.

Російський месія

А ти не вір в російське месіанство,
в її шляхетні наміри не вір,
бо суть її — розбій, грабіж і п'янство,
вона страшна, мов дикий хижий звір.
Вона народів гордість, честь і волю
душила і топтала од віків.
Скільком вона завдала горя й болю
під посвист куль й удари канчуків!
Сама себе назвавши „старшим братом“,
в чужі краї повзла, мов саранча.
Було народів скорено багато,
кров ріками текла з її меча.
І ось вона, неначе лапоть драний,
смердючий і прогнилий до основ,
розлазиться, мов сніг на сонці, тане,
та ще і досі лле невинну кров.
Їй мало Будапешта, мало Праги,
Кабула і Тбілісі, і Баку.
І знову пре, нажлуктившись браги,
щоб підгребти всю землю під Москву.
Голодоморів мало і репресій,
вона нову задумала різню,
і ось іще одна з її агресій —
пішла душити танками Чечню.
І ще й кричить про міжнародне право,
про неподільну „родіну“ кричить.
А „вільний світ“ хоч не гукає: „Браво!“ —
зате сидить байдуже і мовчить.
Та тій Чечні дала сама природа
на власну землю всі людські права,
і Богом їй призначена свобода,

але не хоче цього знать Москва.
На танку їде із Москви месія,
месія зла, насильства і пільми.
Такою од віків була Росія,
то що ж від неї може ждати ми?

Ми — українці

„Ми — українці. Це наша земля“

В. Чорновіл

Так, ми — народ, ми — українці
і власна є у нас земля.

Не москалі ми і не німці,
не зайди, що прийшли здаля.

Ми не одне тисячоліття
живемо і вмираєм тут.

На цьому і на тому світі
по всіх усядах є наш люд.

Сміливці ми і боягузи,
ми правдолюбим і брехунам,
ми горді лицарі й лакузи,
лукавства й підлості сини.

Ми — патріоти і манкурти,
тому і вдосталь в нас біди.

То всі збігаємось до гурту,
то утікаєм — хто куди.

Один — на піч, а той в шпарину,
а той в коморі не свою.

Геть розікрали Україну,
втопили в бруді і гною.

Тепер сяк-так латаєм діри,
бо ж голе тіло — срамота!

І у брехні не знаєм міри,
і тигра робимо з кота.

А кіт старий і шолудивий,
не годен вже й мишей ловить.

А ми надіємось на диво,
що він дракона зможе вбить.

Дракон страшний — то бідність наша,
яка нас душить, мов петля.
До краю гнівом повна чаша,
нас їсть незгода, наче тля.
З'явилась хмара всяких партій,
розмножились, як таргани.
На теревені сили тратять
оці „товаріщі“ й „пани“.
І кожен преться у гетьмани,
щоб хоч торкнутись булави.
Пройдисвіти та інтригани
без честі і без голови.
Земля України багатюща
родила щедро з правіків.
Тож чом, скажіть, ми, нині суцці,
так щедро плодим жебраків?
Чом, що три кроки — то кав'ярня,
і що три кроки, то й жебрак? —
І воля — видимість примарна,
лиш символ, лиш умовний знак.
Чи дідько розум нам затьмарив,
чи Бог нас тяжко покарав,
щоб ми розпалювали чвари,
щоб кожен з нас, що міг, те крав?
Всіляких бід у нас по вінця,
і їх самі створили ми.
Так, ми і справді українці,
та треба бути ще й людьми.

Троянський кінь, або „Київська Русь“

Чи прийме нас в свій дім Європа,
чи знов Москва нас заgreбе?
Ніхто з нас так і не второпа,
куди нам йти — „цоб“ чи „цабе“.
Круть-верть, як мухи ті в окропі,
та й наміри у нас незлі:
щоб поважали нас в Європі
і щоб любили москалі.
О ні, так, браття, не буває:
за раз двох зайців не зловить.
Хто прагне цього — все програє,
останню гривню просвистить.
А в москаля — брехня на службі:
так підкузьмить, так обмане —
запевнить вас у вічній дружбі
і збреше — оком не змигне.
Він взявсь ретельно майструвати
для нас троянського коня,
щоб хитро нас завоювати
(взнаки далась йому Чечня).
Будує він лукаві плани,
як затягти нас у союз.
Мовляв, ми всі брати-слов'яни
тож треба нам створити Русь.
Щоб трьом братам докупити злиться
і Київською Русь назвати.
І буде в Києві столиця,
бо ж Київ — „градов русских мать“.
І знов народиться держава,

збудована на лжі і злі,
найбільша в світі й величава!
Тоді всім кодлом москалі
у стольний Київ наш прибудуть,
московський лад чинити будуть
на нашій — не своїй землі.
Хохлами станемо ми знову,
в горілці втопимо печаль,
розтопчем нашу честь і мову,
бо хоче цього брат-москаль.
Тоді повернуться всі „блага“
тайги і тундри, й Колими,
знов радо приймуть нас гулаги —
без них же ніби ми й не ми.
Там українські тліють кості,
вони ніяк не ждали нас.
А ми прийдем до них у гості,
щоби про наш повідать час.
Ой, знаємо, що не зрадіють
нам кості праведні, святі.
Вони за те в Сибіру тліють,
щоб краще нам велось в житті.
А ми їх зрадили, виходить,
і знов залізли у петлю,
зреклись жаданої свободи
і підкорились москалю.
Такі то бачаться дороги
з московських планів тих мені.
Не допусти ж, о Боже, цього,
не дай втопитись нам в багні.
Дай мудрість нашому народу,
навчи його і просвіти,
щоб він омріяну свободу

вмів захистити й зберегти.
І зруйнують московські плани,
щоб всі вони пішли у прах,
бо перевернуться гетьмани
з ганьби й досади у гробах.
Я вірю, що збудують люди
новітню Україну-Русь.
Москаль в ній правити не буде —
не согрішу, як забожусь.
Спішімо волю захистити,
вночі пильнуймо й серед дня,
щоб в Україну не пустити
з Москви троянського коня.

Годі!

Де? Коли? В якій країні
допускалося, щоб влада
проти себе ж виступала
ще й була із цього рада?
Де було, щоб вимагали
вороги свободи явні
незалежність скасувати
і зламати лад державний?
І зробити люд ізгоєм
на своїй землі багатій,
щоб він став рабом безмовним
за велінням окупанта.
Де ж це є така держава,
на яких меридіанах? —
Та це ж наша Україна,
удовиця безталанна.
Сім століть хребтину гнула,
москаля кормила й ляха,
і синів її найкращих
ждали тюрми, кулі й плаха.
Вибухали, мов пожежі,
революції і бунти.
Ми запитували в долі:
— Бути нам, а чи не бути?
— Бути! Вік сказав двадцятий.
В дев'яносто першій році
згинув лад гнилий імперський,
наче те більмо на оці.
Та уламки з тої буди,
що совіти збудували,
ще і досі поміж нами

творють межі та завали.
Ходять кляті яничари,
комуністи з москалями
і для нашої свободи
ставлять пастки, риють ями.
Ще й обрали депутатів,
для яких Росія люба.
Вони роблять все для того,
щоб прийшла Україні згуба.
А продажна наша влада
на чолі із президентом
дозволяє нахабніти
цим імперським елементам.
Доки будемо терпіти
цю нахабну чорну зграю,
доки будем потурати
ворогам смертельним краю?
Час прийшов, щоб доказати,
що ми в хаті власній ґазди,
чорнороту вражу силу
геть відтрутити від влади.
І за межі України
гнати їх, як псів скажених.
Хай де хочуть заробляють
в чесній праці хліб щоденний.

В ярмо — по-пластунськи

Коли ж скінчиться цей скажений шабаш
цих відьом, що нас тягнуть до Москви?
Коли російський шовініст-нахаба
відмовиться від нашої „жратви“?
Та пробі, люди! Шабаш йтиме далі,
хліб дармовий смакує москалю.
Чому такі ми кволі та нездалі,
чом власність не обстоюєм свою?
Чому даєм топтати мову рідну,
на себе дозволяти лити бруд.
Чом не посмієм твердо, гордо, гідно
нахабу потягти на правий суд?
Та він чимдалі — більше нахабніє,
на нашій шиї зашморг затяга
і ворожнечу поміж нами сіє,
щоб відродити владу батога.
Загнати знов під знак серпа й кувалди,
в колгоспний „рай“, у тюрми й табори,
налити в душі чорної неправди,
скупати в нашій крові прапори.
Скрізь відновити лисого боввана,
щоб всі ми ниць лягали перед ним,
щоб всі ревли зачумлено: „Осанна!
Для нас він був і вічно є живим!“
А ми терпім всіх україноїдів,
прощаймо їм зневагу і грабіж,
і біймося образити сусідів,
які готові нам захпати ніж.
Терпімо їхню матюгальну мову
в парламенті, на вулиці, в кіно.
Свої ж святині зводьмо на полову,

бо ми до цього привчені давно.
Оплювуймо себе натхненно, щиро
і звім себе хохлами і свиньми,
топчім бездумно й дико власну віру, —
бо хто це краще зробить, аніж ми?
Лижім кирзак смердючий зарізяці
ба ще й за те подякуймо йому,
що довго жирував на нашій праці,
й за те, що нас возив на Колиму.
Та ще й не брав за це з нас ні копійки,
та ще в дорозі з тирси хліб давав.
І з того світу не один покійник
його не раз із „вдячністю“ згадав.
Тож гнім хребти перед оцим набродом,
хай нас за це полюбить кат і хам.
Скажім, що ми не хочем бути народом,
що до вподоби бути бидлом нам.
До чого сумнів? Ми ж — „брати і друзі“,
„брат“ як обійме — перехопить дих.
Під боком свіжий приклад Білорусі,
то чим ми гірші, людоньки, за них?
Не думаймо! Так жити в світі легше,
приймають за благо лайку і плювки.
Спішімо у союз — хіба ми перші,
хіба не цьому вчили нас віки?
І не берімо прикладу з чеченців,
що стали з хамом на смертельну прю,
щоб засвітити у кривавім герці
своєї волі радісну зорю.
Нащо нам воля, мова і держава? —
Хіба без цього бидло не живе?
Горлаймо дружно: „Україні — слава!“ —
Самі ж повзімо у ярмо нове.

Повзім хутчій. За це Верховна Рада,
за це і яничар, і комуніст.
Туди нам шлях торує чорна зрада, —
спішім, щоб хтось не наступив на хвіст.

Коли йде дощ...

Коли йде дощ, думки пливуть, мов хмари:
то темно-чорні — кольору біди,
то сиві і печальні, наче старість...
Вологу п'ють городи і сади.
Лежу в наметі і дощу краплини
у плівку даху б'ють, як в барабан.
Як благодать, приймаю ці хвилини,
громи звучать для мене, як орган.
Чи більшої зазнаю благодаті,
ніж слухати цю музику небес?
Живуть у світі бідні і багаті,
а я поміж усіх них справжній Крез.
Хоч у моїх кишнях завжди пусто,
ні страв, ні вин не знаю дорогих.
Були б лишень картопля і капуста —
здоров'я й силу я беру від них.
Та ще працюю на своїм городі,
плекаю кожен пагін і стебло.
Живу із Богом і землею в згоді
і дбаю, щоб усе росло й цвіло.
І щоб плоди мені давало щедро,
щоб я не був голодним, як жебрак,
щоб по своїй землі ступав я твердо
і не чекав, що кине хтось п'ятак.
Я на чуже не зазіхав ніколи,
воно пече, неначе той вогонь.
Чуже добро очей мені не коле,
мені ставало все життя свого.
Було не раз мені і гірко, й пісно,
а все ж, що Бог послав мені, тим жив.
Я вдячний Богу за сердечну пісню,

якою він мене благословив.
І ось цей дощ, як милосердя Боже,
його безмежна ласка до людей.
І розпач мене вік не потривожить,
і лихо мою душу обійде.
Кому і де я виллю вічний біль свій,
кому свою повідаю печаль?
Мов цвіт весни, мій чуб став зовсім білий,
а за плечима — літ минулих даль.
Ой, відшуміли, швидко відлетіли
літа, як дикі гуси в далину.
І тільки пісню в серці залишили,
як незабутній спомин про весну.
Я жив і прагнув упіймати щастя,
неначе ту жар-птицю чарівну.
І сподівався, що це легко вдасться —
зловлю за хвіст — лиш руку простягну.
А щастя те примарне і примхливе:
наближусь тільки — крилами змахне
і знову спритно, швидко й полохливо
у безвість так негадано майне.
А все ж я довго й вперто не здавався,
надій палких на щастя не втрачав.
І навздогін за ним наосліп гнався,
і знов, як і раніше, програвав.
І ось вже й старість стала на порозі,
беззубо шамкотить вона мені,
що все найкраще втрачене в дорозі,
що все минуло, зникло, як вві сні.
Так... Чи життя моє мені приснилось,
чи все-таки я в цьому світі жив?
Кудись, неначе в прірву, провалилось
все, що любив і чим я дорожив.

Пропало все, розвіялось по світу,
хоча б одну зернину віднайти.
І від буяння весняного цвіту
лишивсь полинний трунок гіркоти.
Здавалося, що дочекались волі
і власної державності. Агій!
На нашім ріднім благодатнім полі
знов хазяйнує ситий багатій.
Ми ж, як раніш були, лишились голі,
окрадені до самого рубця.
Чи ми навіки вже дурні та кволі,
що вірим різним брехням до кінця?
Ось тільки гляньте: Йде партбос вчорашній,
він впевнено ступає по землі.
Він дуже спритно вкрав все криве наше:
і гроші, й труд — лишив лиш мозолі.
Тепер він легко все і всіх купує:
брехливу владу і продажний суд.
Над нами зловтішаючись, кепкує
і бидлом зве простий трудящий люд.
На вірній службі рекетири в нього
і кілери, і різні шахраї.
Себе вважає вищим він від Бога,
бо ж де не гляне, скрізь усі „свої“.
Йому слугує і Верховна Рада,
міністри в нього теж „на повідку“.
Такі, як він, упевнились, що влада
тепер сидить у грошовім мішку.
Ним будь-які заткнути можна діри,
а де потрібно буде — там пробить.
Без совісті, без честі і без віри
їм весело і добре в світі жить.
І з кожним днем їм ліпше, чим нам гірше,

їм на народні біди наплювають.
Стараються щодня як можна більше
для себе від багатств земних урвать.
А все-таки... Мотузка як не в'ється,
але колись дов'ється до кінця.
І навкруг шиї міцно зашморгнеться,
не встигнете сказати ні слівця.
І блага всі, украдені в народу,
вас розірвуть, неначе динаміт.
Спливете, як сміття, на чисту воду,
очиститься від зла наш білий світ.
Бог милосердний, довготерпеливий,
та всякому терпінню є межа:
і мусить випить Божу чашу гніву
до дна самого грішника душа.
При наших всіх теперішніх нещастях,
при чорній владі грошових мішків,
я вірю твердо: їм повік не вдасться
перетворити нас на жебраків.
Сказав Христос: той, хто забравсь високо,
в безодню неодмінно упаде.
А хто на самім дні страждав жорстоко,
по праву в Царство Боже увійде.

Гармонія

вінок сонетів

1

Душа з недуги вийде, як з-за ґрат,
усе прийде до спокою і згоди.
Позбудусь я розчарувань і втрат,
коли збагну гармонію Природи.

Божественна гармонія буття,
яку ніщо не зможе розладнати.
В гармонії думки і почуття,
і Промисел Господній благодатний.

В гармонії і гори, і долини,
в гармонії і небо, і земля.
В гармонії все злито воєдино.

І входить в цю гармонію Людина,
вона творити й жити в ній повинна —
і буде без гріха, як немовля.

2

І буде без гріха, як немовля,
бо гріх людину обертає в звіра.
До нас правдиве слово промовля
єдина і свята Христова віра.

Без віри ми — лиш прах земний і тлінь,
без неї ми глухі і невидючі.
А з нею — вищі із усіх творінь,
в житті й поза життям вівіки суцї.

Надіймось на небесного Отця,
шануймо Сина і Святого Духа.
У вірі твердо стіймо до кінця,
яка б нас не спіткала чорна скруха.

Не знищить нас зневіра, наче тля,
бо нас надія світла окриля.

3

Бо нас надія світла окриля,
І Дух Святий із тьми веде до світла.
Ми робим все, щоб, мов калина, квітла
віками поневолена земля.

Щоб ми творили праведні діла,
щоби нас обминали пересуди,
щоб відчували ми завжди і всюди
тінь благодатну Божого крила.

І пастка не лякає нас ворожа,
нас не здолає жоден супостат,
бо нас охороняє ласка Божа,

поставлена надійна огорожа.
До ближнього любов непереможна
веде туди, де щастя, мир і лад.

4

Веде туди, де щастя мир і лад
Ісус Христос, апостоли й пророки.
Упевнені й тверді всі наші кроки,
вони лише вперед, а не назад.

Лиш відректись треба слів негожих,
покаятись, відмовитись від них.
І в світі жити тільки Словом Божим,
повік не вимовляти слів брудних

Ісусе Христе, Господи Всесильний,
завжди охороняй мої вуста,
хай з них лиш слово лагідне зліта.

Від слів лихих хай кожен буде вільний.
Тоді доб'ються перемог у всьому
ті, що слугують Господу Святому.

5

Ті, що слугують Господу Святому,
і в них серця зігріті Божим Словом,
навік забудуть про недугу й втому,
від зла спасуться Іменем Христовим.

Ісусе Христе, Ти Своєю Кров'ю
мене порятував, звільнив од скверни.
До Тебе серце сповнене Любов'ю,
воно зі шляху Божого не зверне.

В Господньому Святому Слові —
бальзам цілющий вірної Любові,
потрібна людям лиш вона одна.
Збагнім Любов цю Божу аж до дна.

Її відчули у житті сповна
ті, що за віру йти на смерть готові.

6

Ті, що за віру йти на смерть готові, —
їх небагато в нашому житті.

Вони цілком віддалися Христові,
за Ним ідуть по праведній путі.

На вірі, наче на міцній основі,
вони житла поставили свої.
Всміхаються їм зорі світанкові,
співають їм травневі солов'ї.

Будівлі ті ніхто не зможе зрушить,
надійніших від них ніде нема,
бо Сам Всевишній міцно їх трима,

бо в ласці Божій праведників душі,
їм не страшні ні спека, ані стужа —
піднялись над стихіями всіма.

7

Піднялись над стихіями всіма
і добре їм на самоті й між люду.
Вони з очей душі зняли полуду,
їм радісно — чи літо, чи зима.

Їм не страшні ні підступи ворожі,
ні клеми, ані лихі слова,
бо їх любов Господня зігрива,
і Дух Святий незмінно на сторожі.

Їх не ляка негода чи пітьма,
диявол віру їхню не злама,
вона не вмере під натиском всіх бід.

Вони залишать в світі добрий слід,
зернина кожна дасть їм щедрий плід,
бо ласка Божа їх усіх трима.

8

Бо ласка Божа їх усіх трима,
вони ж навек запліднені добром.
І стежить Бог за ними усіма,
благословляє їх Своім перстом.

Зціляє від недуг, достаток множить,
тепло і дощ дає для їхніх нив,
ні спекою, ні градом не тривожить, —
той має щастя, хто не завинив.

Хто богохулить і грішить без міри,
хто у неправду, як в болото, вліз,
той грішну душу демонам довірив,

його веде диявол у свій ліс,
що на мерзоті та лукавстві зріс, —
прямує той упевнено до прірви.

9

Прямує той упевнено до прірви,
а з прірви вже немає вороття.
Хто Слово Боже з свого серця вирвав,
той змарнував, зганьбив своє життя.

Тож не піддаймося покликам лукавим,
хай мовить дух і замовкає плоть.
Давайте щиро Господа прославим, —
Він силу дасть нам, щоби зло збороть.

Не даймо панувати грішній плоті,
бо нас вона оберне на нікчем,
бо честі ми тоді не збережем.

Веде до згуби шлях облуди,
каратись той довіку буде,
хто у гріхах загруз, як у болоті.

10

Хто у гріхах загруз, як у болоті,
хто ближнього не любить — лиш себе,
хто все під себе тягне і гребе,
хай знає: гріш ціна такий роботі.

Бо зі своїх маєтків він нічого
не забере з собою на той світ,
коли ж нажив неправдою — одвіт
за все тримати мусить перед Богом.

Щасливий той, хто духом став багатий,
хто цінить вище всіх багатств любов,
хто в ній для себе ціль життя знайшов,

того ніяким бідам не зламати.
Одержить щедро той, хто щедро міряв,
хто душу щиро Господу довірив.

11

Хто душу щиро Господу довірив,
хто іншим роздає свої достатки,
той духом вільним зможе зір дістати,
торкнуть струну божественної ліри.

Ніщо вітри, ніщо життєві бурі,
коли тобі простяг правицю Бог.
І не заступлять сонця дні похмурі,
на стежці не зросте чортополох.

Ти будеш йти веселий, мужній, дужий
і сіятимеш в добрий ґрунт зерно.
І радістю наповниш свою душу,

бо стане щедрим колосом воно.
Хто трудиться й тримає лад в господі,
той житиме у злагоді і згоді.

12

Той житиме у злагоді і згоді,
хто вірить в Бога. Це — святі слова.
Нас Він рятує при лихій пригоді,
теплом Своїм серця нам зігрів.

Не піддаваймось сумнівам й зневірі,
духовний зір лукавством не сліпім.
В брехні і злоби каламутнім вирі
свої безсмертні душі не втопім.

Здобуде славу кожен як звитяжець
над ворогами лютими в борні.
Той вояків сто тисяч переважить,
хто гартувавсь у правді, як в огні.

Він гострий меч підніме проти зла,
вороже військо винищить дотла.

13

Вороже військо винищить дотла,
хто в серце й душу взяв Святого Бога,
хто щиро покладається на Нього,
того смертельна обмине стріла.

І зашумить під вітром ковила
і заспіває пісню перемоги.
І килимом простеляться дороги,
і проведуть до рідного житла.

Його зустріне радісно дружина,
його прославлять вдячні земляки,
в його родину не допустять зла.

Він скаже: „Слава Богу на віки!“
Благословить на добрі справи сина
той, кого віра по життю вела.

14

Той, кого віра по життю вела,
пошле свій спів аж до високих зір.
З долин глибоких і високих гір
земля озветься клекотом орла.

Народ-орел розправить душі крила
і випестить для добрих справ орлят.
І запанують Мир, Краса і Сила,
прийде в країну справедливий лад.

Гармонія між небом і землею,
гармонія струнка поміж людьми.
Любов плекали люди, мов лілею —

Її вже не розтопчуть чобітьми,
бо сонце вже над хмарами пітьми
зійшло і йде до свого апогею.

15

Душа з недуги вийде, як з-за ґрат,
і буде без гріха, як немовля.
Бо нас надія світла окриля,
веде туди, де щастя, мир і лад.

Ті, що слугують Господу Святому,
ті, що за віру йти на смерть готові,
піднялись над стихіями всіма,
бо ласка Божа їх усіх трима.

Прямує той упевнено до прірви,
хто у гріхах загруз, як у болоті.
Хто душу щиро Господу довірив,
той житиме у злагоді і згоді.

Вороже військо винищить дотла
той, кого віра по життю вела.

По одному, по два — без упину
рік за роком із раті живих
смерть бере, як законну данину,
ми ж лишаємось жити за них.

Та і нам тут не вік вікувати:
прийде час нам збиратись туди,
де над нами напишуть дві дати,
де надгробків печальні ряди.

Що ж ти, земле? Скажи нам: навіщо
ти своїх забираєш синів?
Чи у цім справедливість найвища,
милосердя твоє і твій гнів?

І на щире безладне волення
тихо мовила рідна земля:
„Для усіх я — домівка остання,
але воля у цім не моя.

Бо лишень із Господньої волі
чоловік і живе, і вмира,
за собою всі радощі й болі
у загробне життя забира.

Ти за тими не плач, що в могилах,
а за грішників сущих журись.
І до Бога: „Спаси і помилуй!“ —
щирим серцем за всіх помолись“.

Зміст

Передмова.....	3
Двадцятий вік.....	8
Веди нас, Боже.....	9
Мовчання.....	10
Гвинтики.....	12
Голодрандія.....	14
Наш прапор.....	16
Московський час.....	17
Мамин шлях.....	19
Вознесіння.....	22
Шевченкова ніч.....	23
Моя Ленініана.....	25
1. Поховайте Леніна.....	25
2. Приречений ідол.....	27
3. Прощання.....	28
Боввани щезнуть.....	30
Внуки — наша надія.....	31
Вознесись, Україно!.....	32
Не вірте брехунам.....	33
Ще кат живий.....	34
Воскресни, Україно!.....	36
Монолог Івана Сірка.....	38
Монолог гетьмана Мазепи.....	41
„Брат старший“ розкаже.....	43
Я — не русофоб.....	45
Рідна мова.....	47
Нема ще української Вкраїни.....	48
„Дружба“.....	51
До матері.....	55
„Розгублені, залякані, затюкані“.....	57
Тайна вечерея.....	58

Біле і чорне.....	59
Дем'янів лаз.....	60
Чортоград.....	62
Голодомор (диптих).....	64
1. Голосіння матері.....	64
2. Відгомін.....	65
Діди.....	69
Дядькові пісні.....	71
Фальш.....	74
Вороння.....	75
Монолог in extremis.....	76
Вигнання (диптих).....	77
Вічний політ журавля (поема).....	79
Російський міся.....	84
Ми — українці.....	86
Троянський кінь, або „Київська Русь“.....	88
Годі!.....	91
В ярмо — по-пластунськи.....	93
Коли йде дощ.....	96
Гармонія (вінок сонетів).....	100
„По одному, по два — без упину“.....	109

Художнє видання

Юзва Роман

Віче правди

(поезії)

Комп'ютерна верстка Ярослава Бучія
Літературний редактор Людмила Іванотчак
Дизайн обкладинки Анни Кирпан

© Видавництво „Нова Зоря“,
м. Івано-Франківськ, пл. А. Міцкевича, 5
тел./факс (03422) 55-24-45; тел. 2-54-49
Реєстраційне свідоцтво № 40-п-009289 від 23.12.1996 р.

Підписано до друку 2.04. Формат 60х84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Латинська. Друк офсетний
Ум. друк. аркушів 6,67. Ум. фарбовідб. 7,25
Обл. вид. арк. 5,5. Зам. № 9.

Віддруковано у друкарні видавництва „Нова Зоря“.
м. Івано-Франківськ, пл. А. Міцкевича, 5
тел. (03422) 2-54-49

Видавництво „Нова Зоря“ і автор
щиро дякують
голові міста **п. Зіновію Шкутяку**
та добрим християнкам
Вероніці Ковчинській та Галині Петрицькій
за допомогу у виданні цієї збірки.